

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 50 >
Helyben na. nos. árdva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, június 26

Iskolaév végén.

Mikor a hivatalos nyár megkezdődik, bezáródnak nálunk valamennyi tanintézetnek a kapui, tanár és tanuló egyaránt pihenni, vakációzni mennek és csupán a pedellusok őrzik a tudományok akadémiait.

Jól is van ez így! »Munka után édes a nyugalom.« Tanár és tanítvány megérdemlik azt, mert alig van állás és állapot, amely több munkával, fáradsággal járna és annyi áldozatkészséget, meg lelkiismeretességet kívánna, mint éppen a tanáré és tanítványé.

De ha most, a tanév végén, mielőtt az édes pihenésnek átadnák magukat visszatekintenek erre a tíz hónapi munkára és mérleget az elért eredményt, nem hisszük, hogy maguk meg legyenek elégedve magukkal.

Mi sem! A kifejtett munka és az elért eredmény között nincsen meg a kellő mérték, arány. S ha utánna kutatunk az eredménytelenségnek, annak okait megtaláljuk a munkásokban-, tanulóknak-, munkában-, tanrendszer, munkavezetőkben-, tanférfiak- és szülőknél egyaránt.

Egész általánosságban beszélünk, a legkisebb vonatkoztatás nélkül városunk egyik vagy másik tanintézetére, amelyekre — mellékesen megjegyezve — büszkék vagyunk, senkit sem vádolunk, csak mint általánosan ismert ténytet konstatáljuk ama jelenséget, *hogy tanügyünk nem eléggé*

produktív, nem tud elegendő eredményt felmutatni és a törvényhozásunkban, sajtóban és a közéletben gyakran felhangzó jogos panasz okaira akarunk most rámutatni.

Tanulóinknál az a főhiba, hogy nincsenek tisztában az iskoláztatás céljával.

Nem azért tanulnak ugyanis, hogy tudjanak, hanem hogy bizonyítványt kapjanak és ennek alapján a létért való küzdelemben maguknak állást szerezzenek. Pedig az iskolának az a célja, hogy általános műveltséget nyújtson, a középiskolából kikerülő ifjak mindegyikének egy-egy kis Brassaynak kellene lenniük és csak alárendelt feladata a tudományt, mint a megélhetés egy eszközét nyújtani.

Ma pedig éppen megfordítva van, nem azért tanulunk, hogy tudjunk, hanem azért, hogy bizonyítványt kapjunk. A bizonyítvány a lényeges, az ismeretek hasznos, de nem szükséges járulékok.

Mivel pedig az iskoláztatásnak célja ekként meg van hamisítva, *helytelenek az eszközök is, amelyekkel a tanuló dolgozik.* A bizonyítvány levén a cél és nem a tudás, az alkalmazott eszközök is nem a munka, figyelem, szorgalom, tehetség, mint régen volt, hanem a svindliség, a tanárnak lehető becsapása és nagyképesség; innen van, hogy közép és felső iskoláinkból nem általános műveltséggel és szakismeretekkel bíró ifjak kerülnek ki, akiknek legszebb erényük a

szerezékenység és előzékenység, hanem bizonyítványos mesteremberek, meg üres fejű krakélerék.

Tanrendszerünk kegyetlenül rossz. Főbaja leginkább az, hogy nincsen hivatásos tényezők kezében. Ezek azután — nem értvén kellőleg a dologhoz — kipakodnak-kapkodnak, — örökösen csak kísérleteznek

E téren évtizedek óta nem látunk egyebet, mint örökös könnyítést, a komoly iránynak kiküszöbölését és a gyakorlati iránynak egészen a bosszantásig való forszírozását. Először keresztül vittük az érettségek reformját, mindössze öt tantárgyat vettünk fel a vizsgálatok anyagául és ma a dolog úgy áll, hogy mikor az az ifjú a középiskolából az életbe lép, már fogalma sincsen a világtörténelem, földrajz és természetrajzról. Azután sutba dobtuk a görög nyelvet, s ha ez az irány továbbra is hódít, megérjük, hogy a klaszikusokat és a matematikát is néhány év múlva kirándulásokon, peripatetikus módon fogjuk tanítani.

Másik nagy baj az, hogy sehol nem oly nagy a stréberkedés, mint tanügyi téren. Ennek tüneteit láthatjuk mindenütt. Mikor a képviselőházban a közoktatási budget kerül szőnyegre, a legutolsó zugszékfiskális és szárazéri biztos feljogosítva érzi magát arra, hogy hozzászóljon a dologhoz és előhossa esetlennél-esetlenebb reformterveit. Ma mindenki, aki igényt tart a művelt ember címre, született pedagógus. — S éppen ez a baj. Ha

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

A tizenharmadik kérő.

(Szlavoniai történet)

Roda-Roda után: — plex.

Lehőczy Elemérnek a Szerémségben feküdt a pusztája, melyhez egy terjedelmes vadászkastély is tartozott. Ide rándult le ő évről-évre néhány hétre szalonka vadászatra. Rendesen csak egy maga érkezett, az idén azonban csak egy nyözsögnek a vendégek a házában. A szalonka huzás most sem kecsgetőbb, mint máskor, a mocsarok most sem járhatóbbak. Honnan tehát ez a nagy esőület? Jól tudja ennek okát Lehőczy s mind a tizenkét vendége.

Juliska, a bájos Csányi Juliska, néhai csányi Csányi Antal özvegye, alig egy órányit távolban ült a nyári szállását saját kastélyában. Az a körülmény, hogy zárdái magányosságban tölti napjait, és tisztelői előtt láthatatlan maradt, csak egy újabb szeszélye a fiatal szép asszonynak, a mi az eredménytelen vadászatnál is jobban bosszantja imádóit. Mert hisz ezek sokkal többet gondolnak az ő cseresznyepiros szájára, mely oly fardhatatlan a nevetésben, a ragyogó szemekre, melyek elragadnak és megigéznék, mint a késedelmes vad szárnyasra, melynek épen akkor kell elhuznia a vadász előtt, mikor az egy kissé elszórakozik és gondolatokba mélyed.

A vacsorának vége

A háziur felemelkedik helyéről, s miközben huszárjainak int, hogy töltsenek, mosolyogva esengett együtt poharával.

— Uraim!

— Csend legyen! Lehőczy beszél! hangzik sorban a kerek asztalnál.

— Tisztelt gyülekezet! Nekünk szabad azzal hizelegni magunknak, hogy háromezerhét-százhatvanegy április 13-ika óta (Krisztus születése előtt) mi vagyunk a második ilyenfajta gyülekezet. A jezsuiták a kiktől kitért neveltetésemet nyertem, megtanítottak arra, hogy épen ezen a napon alakították meg hatósági engedély mellett a versengő kőrök klubját It-haka görög szigeten a jó Penelopének tisztelőre . . .

— Hohó! Mi ez? Hol akarja ez végezni?

— Igenis! Vagy nem úgy van? Nem vagytok-e ti mind a tizenketten, a kik az én konyhám és pinczém kitarításával vagytok elfoglalva, kéri a szép Juliskának, a ki lvováciban lakik? És miért van az, hogy ő egyikőtökhez sem megy férjhez? E felett én már sokat törtem a fejem magamban, és végre is arra az eredményre jutottam, hogy akár hányan vagytok is, egy sem üti meg a mértéket. (Élénk elenmondás.)

— Itt van mindjárt az én jobbfelelősi szomszédom, a derék Draskovich! Ez az ő kiváló szellemi tulajdonságain kívül, melyeket most nem érintek, hatalmas és jól ápolt bajuszával lép a sorompó elé. Juliska azonban még sem választhatja őt, mert görbék a láb-szárai.

— Itt van továbbá az én Vagner barátom. Ő tiz nyelvet beszél, apródja az afganisztáni trónörökösnek, hozzá még titkos tanácsos a szíami udvarnál s felfedezője a Jaxartos forrásainak. És Juliskának még sem kell, mert hát valószínűleg delirium tremensben fog meghalni.

Kisfaludi-Kisfaludi! Minden asszony szív meghajlik előtted. Alaska és Copstadt között minden kis lány szöke fürteidért eped. Csupán Juliska nem. Mert egyszer szemtanuja volt, hogy a vihar lekapta a kalapot fejedről és egy vasrács hegyire tűzte fel.

— Elemér! kiált közbe Kisfaludi Lehőczy azonban zavartalanul folytatta:

— Klein Feri? Ő neki már jó kilátása lenne, ha legalább a válláig érne Juliskának így azonban . . . Antal dicsekedett ugyan azzal, hogy egy gyönyörű pusztának s hozzá még egy szép ménesnek is ura, csak az az egy hibája van, hogy kolossális pinczéjében helyezte el gazdasági iróját és hálószobáját. Az effajta borvirágokat sem szereti Juliska. Az idősebb Szabolics, a ki azzal dicsekedik, hogy Szent Istvánnok szerte barátja volt, szintén nem dicsekedhet ezen büszke nőnek kegyeivel, csakugy mint öcsese, a ki hébe-korba még mindig látogatásokat tesz a nagynénjénél amiért a világ, legkülönböző híreket fűz a dologhoz élesen kigunyolja őt. Az elválaszthatatlan két svéd pajtás, I. és II. János, fájdalom azzal az egyforma hibával bírnak, hogy földnélküli Jánosra emlékeztetik az embert, már pedig Juliska nem csak azt kívánja meg

Lapunk mai száma 12 oldal.

kevesebb volna a tanférfi, mindjárt jobb és eredményesebb lenne tanrendszerünk.

Tagadhatatlan továbbá, hogy a munkavezetőkben is van hiba: szülőkben és tanítóknak egyaránt. A szülők feledik, hogy gyermekeik kiképzésében a munkának kisebbik, de mégis lényeges fele vállalkra nehezedik, hogy az a munka, a melyet a tanító végez, csak félmunka, a melyet nekik kötelességük tovább folytatni és betetőzni. A tanító az iskolában csak magyaráz és az eredményt vizsgálja, de azt az előadott anyagot feldolgozni és magáévá tenni odahaza kell a gyermeknek szülői ellenőrzés mellett. Ennek a felügyeletnek annál szigorubbna kell lenni, minél kevesebb a gyermekben az önérték és ambíció. Csak hogy ez a felügyelet és ellenőrzés éppen az, ami manapság a legtöbb helyen hiányzik. Ma a szülők 99%-a gyermekeinek tudományos kiképzésében semmire nem vesz; mert úgy van meggyőződve, hogy ez tisztán a tanító dolga. Ő a tanév elején beírja gyermekét, megszerzi neki a taneszközöket, szóval felcsapja gyermekét az iskolába, mint a hogy a gazda kicsapja nyáját a mezőre s azután a tanév végéig utána sem néz. »Hadd vesződjék vele a tanító, hiszen azért fizetjük!» Mikor azután a gyermek hazahozza a szekundákkal megrakott bizonyítványt, akkor nem az ő gondatlansága és nem törődőmsége az oka, meg a gyermekének lustasága, hanem a tanár hanyagsága, bosszuállása vagy buktatási mániája.

De hibás a tanítás másik tényezője is. Szomorú tény, hogy tanférfiaink közül a higgadt, tudományos és hivatásának élő elem egyre fogy, vész s helyét új foglalja el, a melyben több az ambíció és felületesség, mint az ügyszeretet. Régen az volt a jó tanár, a ki a tárgy lényegét oly világosan tudta előadni, hogy azt a leggyengébb tehetségű is megértette s ezek az ő jó methodusokkal a resteket és tudományos pályára nem valókat hamar felismerték és leszorították,

hogy mindennapi kenyérére vaját, de még starssburgi liba pástétomot is kapjon, továbbá némi brilliántokat és ekvipázsokat is. (Közbeszólások: Ezeket is a kenyérre?) és, — a mennyire lehetséges egy jókora terjedelmű könyvtárt is, de csupa takarékpénztári könyvekből.

Mata Avakunovicról ismerte, hogy ő a legszebb embere a határ örvidéknek s még azontúl is az egész környéknek továbbá, hogy van egy parkja, mely szépségre nézve nem mesze áll ura megett, de az a rettenetes tájékozatlanság a női dologban, s a modor, hogy nőkkel és kutyákkal egyforma udvariasággal bánik, egyszer s mindenkorra lehetetlené teszi őt Juliska előtt. Bellini, Florenznek cavaliéra galantuomo-ja, csak úgy duzzadt az olaszos szilaj szenvedélytől, ha messziről nézzük őt, de ha közelebbről is megismerkedtünk vele, akkor arról győződünk meg, hogy nem lehetett más ő, a ki a nagyanyját unalmába halálba kergette s a ki páratlan lustaságával azt is kitudja vinni, hogy a fecskemadár, mely mellette elröpül és egy rövidke másodperczig arczába tekint, sietve haza száll, és fészékben elalszik.

A tisztos Miller Albert teszi teljessé a tuczatot. Ez a zenéért való hevüléssel tettünk életét. Velenczében napról napra, elment az olasz operába és örök életére féltékeny lett, úgy megtanulta ott a féltékenységet, úgy megtanulta ott a féltékenységet, ő még akkor is féltékeny már, ha nem szerelmes. Már pedig ilyen emberre mi szüksége sincs Juliskának.

ma a jó tanerőket abból ítéljük meg, minél szigorubbak és minél jobban tudnak brillirózni tanítványaik és felettes hatóságaik előtt egyaránt. Ha több lenne a hivatásos tanár és kevesebb a tanításból élő mesterember, mindjárt más lenne tanügyi állapotunknak a képe is!

*

Ezekben rámutattunk **tanügyünk néhány szarvashibájára**, mert mind felsorolni egy hírlapcikk keretében lehetetlen.

Ezek, hogy nem az életnek, hanem az iskolának tanulunk. Tanrendszerünkben a komoly munka rovására egyre nagyobb tért nyitunk a felületességnek. A szülők a tanítók vállaira tukmálják az egész munkát gyermekeik tudományos kiképzésében s a tanférfiak pedig irtóznak még attól is a mi hivatásuk szerint őket illetné.

Most a nagy vakáció folyamán gondolkozunk-e bajokon és annak gyógyszerre, mert nállunk az egészséges tanügyi állapotok életkérdést képeznek. Földmivelő állam volnánk ugyanis; igen, de östermelésünk nem jövedelmez, gyáriparkunk alig van, kéziiparunk pang, s éppen azért tudományos pályáink el vannak özönölve s ha már most ezen a téren is egészségtelen tanügyi rendszerünkkel csak proletárokat nevelünk, egy olyan szellemi anarchiának készítjük elő a talaját, a mely állami létünkre is végzetes lehet.

Autonomiai mozgalmak a váradi egyházmegyében.

Orosházán. Orosházán a napokban tartották meg az autonomiai választások előkészítő ülését. Jelenvoltak: Szőke János egyháztanácsi elnök, Horváth Károly, kir. közjegyző, Molnár Mihály, Schrek Lajos, Urszuj Lajos, Beller Károly, Bödő Pál tanácsis tagok 40 egyházközségi tag és Kovács János egyházi t. jegyző. A jegyzőkönyv hitelesítésére Urszuj Lipót és Bek Józsefektől kérték fel.

Szőke János elnök felolvasván az atono-

miai választási szabályokat, a gyűlés a következő bizottságokat szervezte. Orosháza bejegyzésű 5 tagú bizottságot választ. Ezek: Horváth Károly, Szőke János, Buba István Molnár Mihály, Kovács János. Póttagok: Sperlág Ignác, Szabó György. Gyopárhalom népes fiók egyház albizottságába megválasztottak: Kerek István, Takács István, és Szathmári János. Póttagok: Dévár István, Tohai István. — Tótkomlós távolfekvő fiók egyház albizottságába beválasztottak: Faragó József, Endrődi István és Klopstein Gáspár. Póttag: Skovics Károly.

Élesden tekintélyes számban gyűltek össze a katolikus hívek, hogy az autonómia ügyében tartandó kongresszusi küldöttek választására nézve a választókat összeíró bizottságot megalakítsák. — Leffelholz Gyula plébános elnökölt, ki röviden méltatta s magyarázta a fontos kérdést, melynek megoldása a közel jövőben megvalósul. Az öt tagú bizottságba a jelenlévők megválasztották Leffelholz Gyula plébánost, Bereczky Sándort, dr. Molnár István, Wesselényi Ferenczet és Hoffmann Sándort.

A kérvények tárgyalása.

A házszabályok szerint minden szombaton déli 12 órakor félbe kellene szakítani a napirendre kitűzött javaslat tárgyalását és a képviselőházhoz érkezett kérvényeket kellene tárgyalás alá venni. Mostanában azonban hónapok óta elmaradt a kérvények tárgyalása.

Ellenzéki részről szóvá tettek ezt a mulasztást és következményét, hogy ennek folytán a házhoz intézett fölratok és petíciók igen nagy száma nem nyerhetett mindeddig elintéztést. Annak oka, hogy a bizottság az utóbbi hetek folytán nem ülésezett, állítólag az volt, hogy tagjai közül többen távol voltak a fővárostól. A bizottság — mint értesülünk — a jövő héten, pénteken ülést tart s az általa letárgyalandó fölratok és kérvények sorjegyzeit másnap a ház elé fogja terjeszteni.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 26.

Nehéz felhők gyülekeztek a láthatáron. A nagy, a nehéz obstrukció napja ugyan még fényesen ragyogott, de a tikkasztó meleg vihart jelentett. A folyosón vihardarak repültek

Igy áll a dolog. Jlyenek vagytok ti mind. Minthogy pedig egyikőtök sem fog sohasem boldogulni és zöld ágra vergődni én azért azt az indítványt teszem nektek, álljatok össze és alakítsátok meg a leégettek klubját . . .

— Oh igen! s a mi házi gazdákat választjuk elnökünké, kiáltá közbe az ifjabbik Szabolics.

— Ohó kicsikém, ebből semmi sem lesz. A ti házi gazdátok sohasem volt verseny társatok.

— Oh, nagyon jól ismerjük a róka és sanyu szőlő történetét, mondá nevetve Antal.

— Ki állítja azt, hogy én nem tartom Juliskát olyan nőnek, mely után sóvárogni lehet. De hát, előbb el kell neked öt vened feleségül, barátocskám!

Draskovich nem engedte magát tévutra vezetetni.

— Ha csak a legkisebb reményed is lehetne, te megye réme, te, öt elnyerni, akkor te lennél a tizenharmadik mi köztünk együtt lángolva Juliskáért. De te szégyenled magad s attól félsz, hogy rossz híreden valami csorba esnék. Mert hát egyszerűen úgy áll a dolog, hogy Juliska hallani sem akar olyan emberről, a kinek, mint neked, par excellence rossz híre van. Mit, még te mernél ilyesmibe befogni te?

— Ugyan nő! — kérdezte Elemér — Hát csakugyan nem kellenék Juliskának? És olyan bizonyos vagy te ebben?

És Elemér újra felkelt helyéről.

— Tisztelt gyűlekezet! Az én büszkeségemen igen nagy sértés esett. Én tehát ezennel

kijelentem, hogy én akarok lenni a tizenharmadik a szövetségben és tartok minden fogadást arra, hogy száz nap lefolyása alatt mind a tizenketőttöket kiütök a nyeregből.

Általános ujjongás:

— Ó fogad!!

És mindenki tartja a fogadást. E szerint Elemér mindegyiktől egy-egy csinos kis vacsorát kap, ha győz, vagy tizenkettőt fizet, ha veszít.

Elemérnek a következő éjjel nagyon nyugtalan álma volt. Kevés dolog volt a világon, a mitől ő jobban félt és irtózott volna mint a felsüléstől. Sokáig, nagyon sokáig gondolkodott, míg végre megállapodott magában. Midőn másnap reggel bucsuzó vendégeivel kezdet szorított, már ismét a régi volt. Az a büszke, önerejében bizakodó és szeretetreméltó szóval ellenálhatatlan kedves pajtás, a ki tegnap volt, és mindig is az marad.

— El ne felejtsd a fogadást! ismétli századszor Szabolics, midőn kocsiára száll.

— Csak légy nyugodt barátom! A Juliska biztosítása érdekében te se feledkezzél meg róla!

— Száz nap múlva! figyelmezteti a másik gunyos nevetéssel.

Lehőczy homloka összeránczolódik. Soha sem vette be a természetét, hogy a sok csipkedést zsebre rakja.

— Ezennel neked ajándékozom a többi kilenczvenkilenczet és csak egyet tartok meg belőle magamnak. Vágja oda daczosan.

Gunyos nevetések, zürzavaros feleletek, melyeket azonban a meginduló kocsi zajától érteni sem lehet. Elemér pedig szinlelt aláza-

végig. Pichler volt az első, aki a hirt hozta az újságíróknak.

— Egyetek valamit, mert ma nem ebédeltetek.

— Mi lesz?

— Az ülés végén nagy vihar.

— Miért? Hol?

— A napirend megállapításánál.

Azzal odább rohant. A hír eljutott Berzeviczy Albert elnök fülébe, aki gondbaborultan ült az elnöki emelvényen.

Hajh, ki tudja, mikor szállhat le onnan.

Odabenn Várossy Gyula beszélt, az ugro-nista pap. De nem ő vitte el ma a babért. Barabás Béla következett utána két órán át lankadatlan érdeklődés mellett s a szélsőbal tolytonos helyeslésében fejtegette a javaslat hátrányait, törvényellenességét. Mikor hat. javaslatát benyújtotta, hozszan tartó viharos éljenzés hangzott fel.

*

A képviselőház mai ülése délelőtt fél 11 órakor kezdődött.

Elnök: Berzeviczy Albert.

Jegyzők: Nyegre László, gróf Teleky Sándor, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: Báró Bánffy Dezső, Erdély Sándor.

A múlt ülés jegyzőkönyvét felolvassák és hitelesítik.

Elnök jelenti, hogy Falk Miksa egészsége helyreállítására hat heti szabadságot kér. Bemutatja a főrendiház elnökének átiratát, hogy a főrendiek a katonai törvényjavaslatokat elfogadták s bemutatja végül a nagybecskereki bíróságok és ügyészségek kérvényét a millenniumi évek nyugdíjukba háromszorosan való beszámítása iránt.

Következik a napirend: a bűnvádi perrendtartás életbeléptetéséről szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Várossy Gyula: Felszólal mindazon alkalmakkor, amikor a nemzeti közszabadságok vesztélyben forognak. Törvényhozói kötelességének tartja ilyen alkalomkor a felszólalást. Nem viseltetett a javaslat iránt semmi szimpáthiával, azóta meg kétszeres ellensége, amióta megtudta, hogy a 16-ik szakaszt Bécsben szurták bele a javaslatba. Ez a törvény, de főképen az a pár szó a 16-ik szakaszban sem nem igazságos, de főképen nem nemzeti. (Ugy van balról.) Ebből a javaslatból a nemzet közkincesben egy újabb fosztogatást lát kiemelkedni,

hogy ezeket a nemzeti közkinceseket áldozatul adják oda az osztrák hatalmi köröknek. Ez nem politikai, nem társadalmi kérdés, hanem egyszerű feladása a nemzeti jogoknak, csak éppen azért, hogy a hatalmat megtarthassák. (Ugy van balfelől.) Már a mohácsi vész alatt alkotmányunkra törtek, de akkor feltámadtak Rákóczy, Bocskay, Bethlen, akik fegyverrel és hittel...

Madarász József: Akkor még lehetett bizni Erdélyben. (Derűtség.)

Várossy Gyula: akik fegyverrel és hittel küzdöttek a veszélyeztetett nemzeti jogokért. (Ugy van balfelől.) Most a hatalom tervszerűleg sorvasztja el a nemzetet, hogy ellentálló képessége az erkölcsi sülyedés alsóbb fokán csekélyebb legyen. (Ugy van balfelől.) A nemzet küzdött e nyomás, e nemzetellenes törekvések ellen s a vége mindig forradalom lett. Ezt akarják most is, hogy vérbe fojthassák a nemzet elégedetlenségét. (Ugy van balfelől.) A 67-iki kiegyezés új jogokat biztosított a nemzetnek, de az osztrák kormány nem nyugodhatott bele ebbe s titokban, orvul működik a nemzeti jogok ellen. (Ugy van balfelől.) A magyar kormány sohasem volt elég bátor, elég férfias, hogy nyíltan szembeszálljon ezzel az osztrák áramlattal, mert tudja, hogy akkor ha hatalmát veszélyeztetné. Deák Ferencz után rögtön Tisza Kálmán kellett az osztrák armánynak, aki kész szolgája volt az ő reakciónárius törekvéseknek. Ő alatta érvényesültek a rendeletek, a viczinálisok s az ő nyomában haladtak utódai is, akik sohasem a nemzet előtt hajolnak meg, hanem mindig Bécs előtt. Ilyen a mai kormányzat is; de amíg a régiek titokban működtek, ezek nyíltan, erőszakosan végzik a nagy munkát, hogy a nemzeti közszabadságokat eladják, még pedig ránk nézve nagyon olcsó pénzen. (Ugy van balról.)

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök ur... (Éljenzés jobbról.)

Várossy Gyula: Én is azt mondom, hogy éljen, mint ember.

Förster Ottó: Fogtok ti még abezugolni is. Madarász József: Wekerlét is megabczugolták.

Várossy Gyula: Hogy állunk a mai kormánynyal?

Förster Ottó: Rosszul!

Várossy Gyula: A mai kormány rendszer mindennünket feláldozza a hatalomért. Ugy állunk mi a kormányunkkal, hogy az nem is magyar nemzeti kormány, hanem a bécsi hatalmi köröknek silány expozitúrája. (Ugy van balról.) Annak a párturalomnak, a melyet Bánffy pénzzel és erőszakkal teremtett, köszönheti, hogy föl fogjuk emelni a kvótát, a mit senki sem

akar az országban, még az ő saját családjá sem. De ennek a hatalomnak köszönheti majd, hogy megbukik.

Förster Ottó: Adja Isten!

Várossy Gyula: A sajtó nagyon kényelmetlen a kormánynak, mert leleplezi a miniszterium hiányosságait. Attér ezután beszéde tulajdonképeni tárgyára. (Derűtség.) Arról beszél, hogy a miniszter maga se veszi komolyan a dolgot, mert papirtekercset játszik, elfordul, visszafordul.

Elnök kéri, hogy ne foglalkozék ennyire egy miniszter személyével. (Zaj balról.)

Förster Ottó: Hiszen igazat beszél!

Elnök A tárgyalás komolysága megkívánja, hogy ne foglalkozunk ilyen módon egy miniszterrel.

Kubik Béla: A miniszter se komoly!

Várossy Gyula: A sajtóról beszél ezután, s kéri a miniszterelnököt, hogy ne vegye el a sajtótól szabadságát, inkább megszavazza a kvótát. (Nagy zaj, ellentmondások balról.) Csak azt akarta ezzel jelezni, hogy az anyagiaknál többre becsüli a szellemet. (Helyeslés balról.) Kijelenti végül, hogy nem fogadja el a törvényjavaslatot. (Éljenzés balról.)

Lakatos Miklós jegyző: Barabás Béla! (Felkiáltások balról: öt perc szünetet kérünk!)

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

Szünet után:

Barabás Béla: Mikor a múlt év szeptemberében ezt a bűnvádi perrendtartást tárgyalta a ház, a miniszter és az előadó nagy hangon hirdették azt, hogy minden nyomtatvány utján elkövetett bűncselekmény az esküdtsekhez utalandó. Rövid idő mult el azóta s ime a miniszter is megváltoztatta véleményét, a többség is. Ki hozhat szegyet a parlamentre, mi-e, vagy önök? Mi igyekezni fogunk megtörni azt a példátlan macacsságot, amelyet önök tanusítanak. (Ugy van, balról) A sajtószabadság nem a nemzeti pártoké, hanem a nemzeté, amely azért küldött ide bennünket, hogy az alkotmányt megvédelmezzük. (Ugy van, balról.) Elkoboztát már a nemzetnek sok jogát, azért kétszeres kötelességünk most örködni, hogy a nemzet szabadságának, utolsó biztosítékát elne kobozhassák. (Ugy van balról.) Ebben a törvényjavaslatban megsértve látja a negyvennyolcas idők nagy vívmányait, megsértve a sajtószabadságot, amely a nagy idők örökségének egyetlen biztosítéka. Ezt a biztosítékot erősíteni kell, nem gyengíteni, amint azt a kormány akarja tenni. (Ugy van balról.) Azt is meg kell vizsgálni, hogy vajjon az igazságügyminiszter által kontemplált esküdtsek megfelel-e a követelményeknek, azt

tosággal emeli meg sapkáját és olyan mély hajlongást visz véghez, akárcsak az uralkodó udvaránál volna.

Majd fűtyörészve indult az ebédlő felé, hogy »csillapítóul» egy pohárka kognacot hajtson fel a garatra.

* *

Pontban féltizenkettőkor megáll a Lehőczy elegáns négyes fogata Juliskának rácsos kapuja előtt. Mint mikor ellenséget fürkész az ember, olyan éles tekintettel futnak végig szemei fényes ablakosorokon, azután hátra veti a gyeplőt Jánosnak, és leugrik a kocsirol. Már a kastély csarnokában szembe jön vele az öreg inas.

— A báróné — kérem — kikocsizott.

— Jelentse a bárónénak, hogy beszélnem kell vele.

— Az urnóm kikocsizott, nagyságos uram.

— Csak menjen be csendesesen János, és mondja meg ő nagyságának, hogy beszélnem kell vele Aladár dolgában.

Aladár a legfiatalabb testvére Juliskának és huszárhadnagy Bécsben, egyuttal kedvence neki. »Ő fogadni fog engem» gondolta magában Elemér.

János visszajön: »A báróné kéreti a nagyságos urat!» Juliska az ajtóig szalad elébe. Fekete szemei csaknem tüzcsovákat szórnak a szép sápadt arczról.

— Mi történt Aladáral? — kérdé izgatottan.

Lehőczy mosolyog.

— Istennek hála semmi nagyobb baj sóhaj fel könnyebbülten.

— Valóban semmi baj asszonyom — szolt Elemér megcsókolva Juliska kezét, melyet ez végre csókra nyújt neki.

Azután megindulnak befele. Juliska megy elől és a bizalmas, kis szalonba érve egymással szemben letelepednek.

— Így ni kezdje el a mondókáját.

— Az a kérdés, hogy mit báróné? Szóval meg Lehőczy mélyen a szemébe nézve Juliskának:

— Én Istenem, — tört ki Juliska türelmetlenül — hát azt, hogy mikor és mit irt Önnek Aladár utóljára?

— Legyen! Tehát egy félévvel ezelőtt irt nekem utóljára, s ezen becses iratában arról tudósított engem, hogy rettenetes náthában szenved, és hogy nagy bőséget érez a pénzhányiban. Én pedig egy receptet irtam neki a nátha ellen, mely szóltott 25 hektó jó vörös borról melyet lasankint kellett volna neki elfogyasztania. A mi pedig a pénzhányt illeti, erre nézve kegyedhez utasítottam őt.

— Jó-jó, de hát nem értem, hogy...

— Mit nem ért Nagysád? Kérdé ártatlan képpel Elemér.

— János azt mondta nekem, hogy ön az Aladár ügyében akar velem értekezni.

— Egy kényszer szülte hazugság volt asszonyom. Tessék az Aladár neve helyébe az enyémet illeszteni s ki kerül a tiszta igazság. Juliska felált a helyéről.

— Én ezt egy kisé, hogy is mondjam csak milyenek találom?...

— Impertinensnek ugy-e bár, nemde elta-

láltam? De mikor nem tudtam másképen Ke-gyedhez férközni. Szükség törvényt ront, hát még egy olyan érzékeny lelkiismeret, a milyen az enyém.

— No nem kell föllenteni Lehőczy uram!

— Oh ezt a legünnepélyesebben ígérem. De hát üljön már egyszer le bárónó, nagyon kérem erre. Elemér kérésleg kulesolja össze kezét és Juliska ismét leül.

Elemér és Juliska mindig ellenségként állottak szemben egymással. Juliskát elkényeztettek az ő nagyszámu udvarló, Elemér pedig gunyolódó és kevélytermészetű ember volt. És mégis! A szép asszony mindig bizonyos be nem vallott rokonszenves vonzalmat érzett iránta. Neki Pedig mindig tetszett Juliska, de paczkázni nem engedett magával még ő tőle sem. Ezuttal azonban mindent fel kellett tőle venni, nem volt szabad visszavonulni, mert a becsü-letről volt a szó.

— Nos tehát!?

— Legelőbb is bocsánatot kell kérem — kezdé Elemér — hogy legújabb szeszélyét nem respektálva ide betolakodtam. Az ok azonban a mi erre indit, igen súlyos.

És itt Elemér, a fess és büszke Elemér egy kisé zavarba jön a szép asszony szemek kérdő tekintetétől. De csakhamar visszanyeri fellépése azt a biztosságot, melynek annyi sok győzelmet köszönhet a nők körül.

— Röviden szólva azért vagyok itt Juliska hogy egy kegyet kérjek ki magamnak. Minden embernek van valamilye, amit legdrágább sajtójának tart a világon... E szavaknál Julis-

pedig határozottan kárhóztatni kell, hogy a miniszter idegen elemeket akar bevinni a sajtóbírókba: a törvényszéket. A míg a sajtóbírók a lelkiismeret szerint ítélik, addig a bírókénytelen a rideg paragrafusokhoz ragaszkodni. (Ugy van balról.) És miért akarja a miniszter a magánosok becsületét védelmezni, amikor a nemzet becsületét sem tudja megvédelmezni. Van ennél fontosabb munkája a kormánynak: Ott van az alföldi szocializmus; mentse meg a kormány azokat a szegény embereket a hazának, de nem csendőrszuronyokkal. (Ugy van balról.) A miniszter nem úgy beszél most, mint beszélt ezelőtt nem régen, pedig a miniszter szava nem a sarki hordárnak a szava. (Ugy van balról.) Azt mondta a miniszter, hogy őt 30 éves tapasztalata győzte meg arról, hogy a 16 paragrafusra szükség van. Miért volt még csak nemrég is egészen más véleményen. Azt fejtegeti ezután, hogy miért alkalmasabb az esküdtszék a sajtóvétségek elbírálására a törvényszékeknél. Míg — ugymond a törvényszék egy ember becsülete felett mond ítéletet, addig az esküdtszék két ember becsületét bírálja s úgy hozza meg az ítéletet. A szakbírók előtt mindenki becsületos, de az esküdtszék előtt nem mindenki. A szakbírók előtt mindenki keresheti a becsületét, de az esküdtszék előtt nem mindenki, csak az, akinek becsülete van. És lehet valaki a törvényszék előtt becsületos, a tisztességes polgárok előtt nem az. (Ugy van balról.) A tulajdoni szónokok mind azt domborítják ki, hogy a magán ember becsületét meg kell védeni, sőt áthárítják ezt a közvéleményre is.

Arról beszél ezután, hogy miért védelmezi a kormány éppen a magánosok becsületét oly melegen s arra a konklúzióra jut, hogy azért teszi, mert a köztisztviselő ugyanis rendelkezésére áll a kormánynak, míg a magán embernek szolgáltatásokat kell tenni, hogy a hatalomhoz pártoljon. (Ugy van balról.) Az esküdtszék ellen az a kifogás sem állhat fenn, hogy a nemzet nem érett meg rá. Emelkedett-e csak egy hang is, a túl oldalon a esküdtbíráskodásról szóló törvényjavaslat ellen. Beszél a hírlapírói egyesületről s a vidéki hírlapírók szövetségéről, melyek előtt minden magán embernek a becsülete valóságos szentség. Ma már nincs olyan állapot mint azelőtt. Ma már a vidéki újságok élén is tiszteletreméltó emberek, hivatásos újságírók állnak mint szerkesztők. (Élénk helyeslés balról.) A gőzhajó, vagy a vasút baktete egyetlen ostobaságával százak életét semmisítheti meg, mégis hogy rohannak az emberek a vasutakra s nem jut eszükbe, hogy egy ember bűnéért az egész intézmény-

től elfotduljanak. (Helyeslés balról.) S a tartalomot hirdet most a kormány a sajtó ellen, mert nem az lesz ezután a célja, hogy igazságot szolgáltatson, hanem az, hogy büntessen. (Ugy van balról.) A 16-ik szakaszt nem tartja alkalmasnak arra, hogy a kormány által kívánt módon megvédelmezze a magánbecsületet. (Ugy van balról.)

Végül benyújtja a következő határozati javaslatot: Mondja ki a Ház, hogy Erdély Sándor igazságügyminiszter iránt a sajtószabadság korlátozását célzó, alkotmányellenes álláspontja s törekvése miatt bizalmatlan nem viseltetik. (A javaslatot aláírta az egész függetlenségi párt.)

Az ülés végén elmaradt a vihar.

Elnök indítványozza, hogy hétfőn ne tartson a Ház ülést. Szerdán a vita megszakításával a cukor adó javaslat tárgyalását kezdik.

Nagyvárad város közügyei.

Nagyvárad város rendkívüli közgyűlése.

Rövid, alig 20 perczig tartott tegnap délután Nagyvárad város közgyűlése. Két olyan tárgya volt, a melyeket a törvényhatóság minden tagja örömmel fogadott.

Az egyik a magyar katonai iskola Nagyváradon leendő létesítésének a kérdése, a másik a gyulai honvédhuszároknak Nagyváradra áttelepítése Mindkét dolog megvalósítása nyereség a városra.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

A főispán távollétében dr. Buljovszky József polgármester elnökölt.

A városatyák közül jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, Bozóky Béla, Guttman József, Hlatky Endre, Dr. Hoványi Gyula, dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, dr. Várady Zsigmond, Schöpflin Ágoston, Andriška Károly, Fekete László, Hoványi Géza, Papp István, Reismann Mór, Weisz Károly, Gábel Jakab, dr. Moskovits József, dr. Rednik József, Aufrecht Mór, Balogh Döme, Bottó Ferencz, Czeglédy Sándor, Farkas Izidor, dr. Grósz Albert, Heringh Sándor, Hilinger Lipót, Kunz Gusztáv, dr. Kutiák Ágoston, Mihell Adolf, dr. Munk Béla, Némethy Károly, Nyiry György, Pallay Lajos, Rimandó Kálmán, Weiszloviis Adolf, Rácz Mihály, Komlóssy József, ifj. Rimler Károly, Papp János, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Dus László, Tóth Márton, dr. Gram Károly, Sztarill János, dr.

kának élénk pir szöki az arcába. Tehát végre eljött az a büszke ember is, hogy előtte meghajoljon. Elemér azonban ekképen folytatja:

— Minden ember előtt más és más ez a drága kincs. Kegyed nagyon jól tudja, hogy az öreg Manó bácsi semmit sem becsült annyira ezen a világon, mint a doromboló vén macskáit, az öreg Manich grófnőnek pedig pasziánsz rakás volt a legfőbb élete célja és ha a herzdáma és a herczplub egymás mellé kerültek, tőle akár hogy udvarolhatott férje az ő macska kamarásának, ő nem vett abból észre semmit sem. Kegyed, nagyságos asszonyom, a világ legszeszélyesebb és legeredetibb nőjének akar tartatni. Én előttem pedig semmi sem kedvesebb és drágább, mint az én rossz hírem!

— Talán meg szoktam Önnel, hogy ezt a rossz hirt megreparálják, vág közbe Juliska bosszus nevetéssel.

— Valóban ilyesmit kellene kegyednek tennie.

— Ön egy kissé furesán viseli magát Lehöczy. Kérnem kell, hogy másutt tépkedjen magának babérokat.

— No nem szabad haragudni, mondja Elemér nyugodt kedélyességgel. Lássá, már sokan heverték megalázkodva a lábai előtt és kegyed senkit sem választott. És most más képpen érkezett valaki elébe és kegyed ezt fogja választani magának. Igen szépen kérem kegyedet, válasszon engem férjének!

— Ön vagy egy rendkívül különös ember, vagy pedig . . .

— Téved. Én nem vagyok részeg, egy csepp bort sem ittam még máma. Én csupán

egy becsületos fickó vagyok, aki nem csinál komédiát. Én lehetlenné vagyok téve a magam körében, nem jelenhetek meg az emberek előtt, hírnevem — a mi, mint mondtam — a legdrágább előttem, tönkre van téve, ha kegyed nem egyezik bele, hogy Lehöczynek legyen. Hiszen kegyednek is szolgálatot teszek vele. Kegyed is fess és eredeti nő . . .

— De miért kell Önnek éppen engem feleségül vennie.

Elemér mindent elbeszélte neki, úgy a hogy volt. A szerelmet egyetlen szóval sem érinti. Ismeri ő Juliskát alaposan.

Ez kaczag, tetszik neki is, gyönyörködötti a dolog. Elemér a leggyöngébb oldalánál érintette őt.

— Egy különöz ember és egy különöz nő, mi lenne ebből? kérdi nevetve.

— Asszonyok királynője, — hát sok-sok különöz gyerkőcz.

A helyzet szemmeláthatólag ingerli Juliskát.

— Esedezem, mondja már, hogy igen!

— És ha teljesítem óhaját s megmentem az Ön legdrágább kincsét, mi lesz majd az én jutalmam?

— Oh akkor én rendelkezésére bocsájtom kegyednek az én legeredetibb ötleteimet és kegyedet irigyelni fogja a világ!

— Most már egészen mellette áll Juliskának és érzi s látja, hogy a diadal övé. Juliska kezét nyújtja neki. Egy arczvonása elárulja, hogy most vár valamit, azt, hogy Lehöczy átölelje és megcsókolja. De rosszul ismeri Lehöczyt. Minden vére a szívébe tolu, de nyu-

Hoványi Ferencz, Busch Dávid, Hegedüs Géza, Ragány János.

Dr. Buljovszky József üdvözölte a jelenlevőket. Felhasználja ez alkalmat, midőn először elnököl s támogatását kéri a törvényhatósági bizottságnak. Kéri a Mindenhatót, hogy a törvényhatóság határozatai a város boldogulására vezessenek.

A katonai nevelő intézet.

Ezután Komlóssy József tb. főjegyző felolvasta a katonai iskolára vonatkozó tanács elöterjesztést. Ebben fel van sorolva, hogy az iskola céljaira a város adjon át a Rhédey kert mellett levő területből 26 holdat. Át kell helyezni a járvány kórházat más helyre s a Zólkerti temetőt bezárni. Értesítse a törvényhatóság a honvédelmi minisztert, hogy a telekátadásra vonatkozó nyilatkozatokat a legközelebbi idő alatt felküldik. Kéri a tanács a telekátadás kérdését a július 8-án tartandó közgyűlésre kitűzni.

Hoványi Géza a legmelegebben üdvözli a katonai iskola létesítését. A Zólkerti temető bezárását azonban nem képzeli rögtön keresztülvihetőnek az iskola építésének megkezdésekor. Kegyeleti dolgok forognak itt fenn. Felkéri a polgármestert, hogy olyan irányban tárgyaljon a miniszterrel, miszerint ne kívánja a temető azonnali bezárását, annál inkább, mert a temetők kérdése megoldatlan.

Dr. Buljovszky József polgármester azt bizony hiszi, hogy a méltányos kérelmet a miniszter figyelembe veszi. Az iskolát 1898. szeptemberben nyitják meg, csak akkor kell a temetőt bezárni. Tekintetbe véve továbbá a nagy versengést, mely a városok részéről az iskoláért keletkezett, most, midőn már ő Felsége is jóváhagyta az iskolának Nagyváradon leendő felállítását, helyén valónak látja s indítványozza, hogy a honvédelmi miniszternek a törvényhatóság köszönetet mondjon.

A tanács javaslatát, a polgármester indítványával együtt elfogadták.

A honvédhuszárok elhelyezése.

A második tárgya volt a rendkívüli közgyűlésnek a honvédhuszárok elhelyezésének kérdése.

A tanács már korábban felirt a miniszterhez, hogy a Gyuláról elhelyezendő honvédhuszárokat Nagyváradra helyezték. A honvédmí-

godt marad. Már rég észrevette, hogy jó kilátása van Juliska kezére, de nem akarta, hogy ez felébe kerekedjék. Csak egy csókot nyom tehát a keskeny hideg kézre, míg az igéző piros szájtól megtagadja azt.

Őt perczel később már elutazik. Tizenkét távirat repül szét a szélrózsza minden irányába, hirdelve Lehöczy diadalát. Tizenegyszer vészett kárba Juliska tolettje, Elemér nem jött, csak nem jött menyasszonyát látogatni. S mikor végre megérkezett, ez is csak azért történt, hogy tudassa vele Pestre utazását.

— Miért utazik Ön most el?

— Be kell rendezni a házamat bárónő. Mielőtt meghalnál, vagy házasodnál, hozd rendbe a házadat, így szól valamely helye a szentírásnak.

— Tudja Isten, mint olvasott ön a szent írásban csak azt mondja meg, miből áll az a rendezkedés.

— Megírom a végrendeletemet, elégetem szerelmes leveletem.

S felállott, hogy induljon.

— Mikorra parancsolja a menyegzőt asszonyom? S hova?

Juliska kővé meredt a bámulattól? Nem így képzelte ő el magának a nászidőszakot.

— Ott, és akkor, a hol és a mikor ön akarja.

— Táhát, ha kegyednek ugytetszik négy hét múlva Pesten — különben nincs benne semmi tréfa, ha elbujunk a világ szeme elől.

— Igaza van.

Juliska sirt midőn Lehöczy elment. Jegyere a végsőig vitte eredetiséget.

niszter új laktanyát kívánt. Nagyvárad város tanácsa azonban a nemzeti hid mellett levő régi huszárlaktanyát akarja a honvédszázarak részére kijavíttatni s ez irányban előterjesztést tett a miniszterhez. Erre az a válasz érkezett, hogy a régi kaszárnyát kombinációba veszik s egy vegyes bizottság állapítja meg, vajjon alkalmas-e az épület laktanyának. Hogy a miniszter hajlandó a laktanyát elfogadni, szóbeli megnyugtatót már kapott a tanács.

Minthogy azonban az említett régi laktanya Biharvármegye tulajdona s egy ízben a megye ingyen felajánlta a városnak, megkeresni javasolja a tanács Biharvármegyét, hogy a kaszárnyát adja át Nagyvárad városának.

Különben új laktanya építése sem járna a városra nézve kárral, mert az épület 200,000 forintba kerülne s a katonai kincstár évi 11 ezer forintot bért fizetne érte.

A közgyűlés a tanács javaslatát elfogadta s a vegyes bizottságba a város részéről dr. Bulyovszky József polgármestert, Rác Mihály főjegyzőt, Dus László v. főügyészt, ifj. Rimler Károly főkapitányt, Darvassy Lajos tanácsnokot és Száhländer Károly, Guttman József bizottsági tagokat küldte ki.

Végül a polgármester kérte a törvényhatóság tagjait, hogy a július 8-iki közgyűlésen minél nagyobb számmal jelenjenek meg, mivel a katonai iskola telkének átadása kérdésében a törvényhatósági bizottság tagjainak kétharmada dönthet csak.

Egy vidék pusztulása.

— Az elhagyott Berettyó mente. —

Biharmegye egyik virágzó nagy területe, az ugynevezett Berettyó mente szomorú jövőnek néz eléje. Jómódu, magyar községeket nagy veszély fenyeget, s ha a jogos panasz most is süket fülekre talál, s nem siet a hatóság a veszélyben levő községek védelmére, egy egész vidék pusztulása fogja szomorúan jelezni az illetékes hatóság mulasztását.

A baj már régibbi keletü, évről-évre felhangzott a panasz, de az ez évi rendkívüli időjárás még kétségbeesettebb helyzetet teremtett s — a szegény nép — elfásulva néz a nyomor elé.

Elemér csakhamar minden előkészületet megtett pesti palotájában arra, hogy felesége oda bevonulhasson. Időnkint levélegileg tudakozódott, hogy kék vagy rózsaszinben óhajtja-e a nagyságos bárónő boudoirját, s hogy az ebédlőt barnára, avagy pirosra festesse-e?

Igy állt a dolog, mikor elérkezett a június E hó első vasárnapján volt meg az esküvő. Az új pár nem indult nászútra.

A vacsora után, mely egészen en famille történt az ifjú felség férje oldalán menyasszonyi diszben lépked új otthona felé. Ez előzékenyen egészen a boudoirig vezeti őt.

— Lehoczyné asszonyom, köszönöm kegyelmednek velem szemben ma tanúsított szívesességét. Szól és meghajítja magát, hogy kezét csókolyon Juliskának. Még egy bók és indulni készül. Már a köszöbön van, mikor fülébe cseng a neve reszketve, sóvár könyörgéssel telve — — Oh mi minden volt e szóban ki fejezve. Elemér!!!

Lohoczy egy szempillantás alatt ifjú neje mellett terem és átöleli őt.

— Hát egy cseppet sem szeretsz?

— Szeretlek, nagyon szeretlek Juliskám, sugja a fülébe, és vadul és szenvedélyesen csókolya össze felesége nyájas arcát, száját, kezét. De rossz híremnek vége lett volna örökre, ha engedtem volna.

Ez aztán kedves, rossz hírnév! Rebeczi Lehoczzy.

Lehoczynét hirtelen karjaiba kapja és elszaladt.

Poklostelek, Szent-Lázár, Sárszeg, Szent-Jobb, Csanálos, Csohaj községek határa teljesen víz alatt áll a Berettyó kiöntése miatt. A közlekedés lehetetlen, részint mert a hidak megvannak rongálva, részint mivel a víz és sár meghághatatlan.

A farnosi erdő legtöbb bajt csinál; a fák a mederben felfogják a víz lefolyását s az ár a mezőkre ömlik. A vármegye kötelessége volna a meder kitaritása iránt gyorsan és szigorúan intézkedni.

Ajánljuk a vármegye, illetve alispán ur szíves figyelmébe a hozzánk érkezett következő sorokat.

Poklostelek, jun. 22.

Már több ízben meg volt írva a lapokban a Berettyó menti községek veszedelmes helyzete, de orvoslást még nem nyertünk nehéz állapotaink rendezésére.

Az elmúlt év novemberje óta a Berettyó vize 10—12-szer öntötte el Szent-Lázár, Poklostelek, Sárszeg, Csanálos, Szent-Jobb, Csohaj és Farnos községeket, de ilyen nagy mérvben nem s ilyen nagy károkat nem okozott, mint most. Junius 10-től 22-ig folyton esett az eső s a fentebbi községek összes rétjeit, legelőit, a múlt kiöntések után megmaradt őszi vetéseit — mert tavaszt vetni nem tudtak — elsodorta az ár.

A szegény nép kétségbe van esve, látva az összes reményeit borító víztengert.

Szent-Lázártól Farnosig víz alatt van minden; a legelőről az állatok beszorultak s nagy részük éheznek, mert múlt évi takarmány nincsen, s a sok kiöntések miatt fel kellett étetni a községbe szorult jószággal.

Az utak járhatatlanok; egyik községből a másikba közlekedni lehetetlen. A gátakat elmosta, megszakította az ár s nincs senki, aki segítene ez állapotokon, pedig ez a nép fizeti éppen úgy a különféle állami adót, mint más község lakossága. Fizeti az utadót, de a fent említett községek belterületén sem lehet közlekedni. S ez így van már évek óta.

Poklostelken a Berettyó-hid elromlott 8—10 évvel ezelőtt s ma sincs kijavítva s rajta közlekedni nem lehet.

Igy ugyan, hogy nem is sürgette senki, mert Csanálosnak nincs jegyzője; Sárszeg jegyzője Poklostelken lakik s csak akkor látja az árvizet, ha már elmúlt. Szentjobb most választott jegyzőt; ő talán majd fog tenni valamit.

A bajok forrása Farnoson keresendő, Vámosláz, Poklostelek, Sárszeg, Csanálos, Szent-Jobb községnek nem lenne ilyen óriási veszedelme és kára a nagy víz folytán, ha a farnosi erdőnél a Berettyó medre kitisztíttatnék a mederbe nőtt bokroktól és a belé dőlő fáktól. Ekkor a víz sebesebben lefolyhatna a Farnos alatt már szabályzott Berettyóba. Ott van a baj, mert emberemlékezet óta a meder nem lett tisztítva.

A másik akadály a szent-imrei vizimalom. Ez is fenntartja a vizet szabad folyásában s ezekre menő kárt okoz.

Most volna helyén, hogy a szalárdi, margittai és székelyhidi főszolgabírók megnéznék a veszélyt s erélyes intézkedéssel segítenék a szegény népen s megmentenék a pusztulástól.

Mozgalom indult meg egy kulturmérnök kiküldetése iránt. Ezt fogják kérni s hisszük, hogy ez megadja a helyes irányt és megmenti egy vidék népét a különben okvetlen bekövetkezendő nyomortól.

B. P.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Junius 30. Év végi alapvizsgálatok a jog-
Julius 1. A városi közigazgatási bizottság ülése d. u. 3 órákor.

Julius 3. Galamblovészet a Sporttéren.

Julius 4. A polgári takarékpénztár rendkívüli közgyűlése d. e. 11 órákor.

Julius 4. A »Szigligeti társaság« felolvasása Derecskén.

Julius 5. A megyei közigazgatási bizottság ülése d. e. 10 órákor.

Julius 8. Városi közgyűlés d. u. 3 órákor.

* **Szent László napja.** A legdicsebb magyar szentek egyikének: Szent László királynak napját üli ma a kath. egyház. Nagyváradra nézve kétszeresen ünnep nap a mai, mivel szent László egyszersmind városunk védszentje s ez a nap a város fogadalmi ünnepe is egyszersmind 1739. óta, midőn Nagyvárad városát sújtó dögvész, jégeső óriási viharok s egyéb csapások a szent király tiszteletére rendezett 8 napi körmenet után megszüntek.

Ekkor emelték a kispiaztéri Szent László szobrot, melyet ezelőtt négy évvel cseréltek fel — a püspök és a káptalan bőkezűségéből — a jelenleg ott pompázó gyönyörű érc szoborral.

Az ünnep alkalmából a székesegyházban 9 órákor ünnepélyes nagy mise lesz, melyet Schlauch bibornok fog végezni nagy segédlettel, az ünnepi szent beszédet Dr. Karcsonyi János papnöveldei tanár fogja tartani.

A misét megelőzőleg Te Deum ot intonál a püspök mert ma van a papnöveldeben az iskolai év befejezve.

Mise után a Szent László ereklyét kiveszik a bibornok bőkezűségéből készült drága ereklye tartóból s a hivek tiszteletére bocsátják. Az ünnep nyolczada alatt délután 3 órákor naponként ünnepélyes vécsernye lesz, utána látánia Szent Lászlóról és az ereklye csókoltatása.

A mise alatt a következő darabokat adja elő a 44 tagú zene és énekkar;

1. Brosig: »Ecce Sacerdos magnus.«
2. Geppert: »Te Deum laudamus.«
3. Schweitzer: Missa Solemnis.«
4. Kersch: »Veritas mea.«
5. Seyler: »Iustus ut palma.«
6. Régi magyar ének Szent László királyról: capella-énekkar által előadva.

* **Csalás a sár és kavics szállításkor.** Két héttel ezelőtt részletesen megemlékeztünk arról a nagyobb mérvű csalásról és visszaélésről, a melyet a rovásokkal a kavics és sárhordásnál Nagyvárad város kárára elkövettek. Dr. Bulyovszky József polgármester befejezte a vizsgálatot, legutóbb kihallgatta a vállalkozót s még csupán Hlatky Endrét hallgatja meg a polgármester arra nézve, hogy mikor és miként adták elő nála az esetet a feljelentők s mire nézve kértek tőle tanácsot. Azt már említettük, hogy Csepely Zsigmond utkaparót, aki a hamis rovásokat készítette s díjakat szedett a szerkesektől, a polgármester felfüggesztette. A vizsgálatot azonban olyan terhelő adatokkal derített ki, hogy a polgármester tegnap elcsapta a város szolgálatából, nyugdíjigényének elvesztése mellett, azzal hogy ez azonban semmi befolyással nincs, a büntető eljárás megindítására. A vizsgálat teljes befejeztével a polgármester ugyanis átteszi az ügyet a büntető bírósághoz.

* **Főuri vendégek a bibornoknál.** Gróf Wenheim Dénes és neje született Wenheim Rika grófnő, továbbá Weinheim Stefánia alapítványi urhölgy tegnap délelőtt a fél 10 órai vonattal Nagyváradra érkeztek a bibornok látogatására. A főuri vendégek délben a bibornok vendégei voltak s a 4 órai vonattal pedig visszautaztak dobozi birtokukra.

* **A tisztviselők tisztelgése.** Nagyvárad város tisztikara és kezelő személyzete ma vasárnap délelőtt 10 órákor tiszteleg az új polgármesternél dr. Bulyovszky Józsefnél. A tisztelőket Rác Mihály főjegyző vezeti.

* **Schlauch bibornok az „Egyetemi kör“ disztagja.** A budapesti »Egyetemi kör« évzáró közgyűlésében — mint tudósítónk írja — Nagyvárad nagynevű bibornok-püspökét: Dr. Schlauch Lőrinczet disztagjává választotta. Ez a disztaggá választás mintegy viszonzása azon kitüntetésnek, melylyel a bibornok a nagyvárad diákongresszust megtisztelte, midőn a megnyitó ünnepélyes közgyűlésen azon nagyszabású beszédet tartotta, melylyel az ifjúságot valóságos elragadta s az ifjúság iránt mindenkor oly nagy sympathiát tanúsított. Jelenleg mindössze csak 10 életben lévő disztagja van az »Egyetemi kör«-nek, kik mindnyájan Magyarország politikai és társadalmi kiválóságának legkitünőbbjei. — A disztagsági igen fényesen kiállított oklevelet egy külön küldöttség fogja átnyújtani a bibornoknak, melyet S e b e s i János Miklós fog vezetni.

* **Személyi hírek.** *Ritók* Zsigmond kir. táblai elnök. tegnap délután Aradról haza érkezett Nagyváradra. — *Pongrácz* Jenő debreczeni h. főügyész Nagyváradról ma reggel Gyulára utazik. — *Dr. Kereszty* Viktor, az esztergomi papnövelde tudós tanára és a »*Magyar Sion*« szerkesztője a tegnap esti gyorsvonattal Nagyváradra érkezett, hol néhány napot tölt mint *Palotay* kanonok vendége.

* **Kiállítás a múzeumban.** Tegnap a kiállításnak magas vendégei voltak. *Wenckheim Dénes és neje sz. Wenckheim Friederika grófné, Wenckheim Stefanie grófné, Kny Antal* békési esperes-plebános és *Fetser Antal* pápai káplán, bibornok-püspöki titkár kíséretében megnézték a kiállítást, mely különben tegnap zárva volt, s csak a bibornok magas vendégei tiszteletére nyílt meg. *Dr. Karácsonyi János* és *Dr. Némethy Gyula* vezették a vendégeket, kik csaknem egy órát töltöttek az érdekes múzeum szemléletében, s onnan a legkedvezőbb benyomásokkal távoztak. Figyelmeztetjük a közönséget, hogy a múzeumi kiállítás ezentúl még csak két alkalommal lesz látható: ma *vasárnap* d. e. 10-től fél 1-ig (illetőleg a kiállítás maga inkább csak 11-től kezdve), délután 3—6-ig; kedden *Péter és Pál* napján, 29-én délelőtt 10-től fél 1-ig, délután 3—6-ig. Ma, azaz Sz. László napján a kiállított tárgyak egy része azért lesz csak 11-től kezdve látható, mert a mai nagymisében a bibornok ismét szeretett papsága ajándékait fogja használni az istentisztelet alkalmából, melyeket a nagymisé után haladéktalanul visszaszállítanak a múzeumba. A belépő díj természetesen ismét csak 10 kr. fejenként. Annál melegebben ajánljuk a kiállítást a t. közönség figyelmébe, mert e két nap az utolsó alkalom, midőn megtekinthetik a rendkívül értékes és művészi niveauun álló tárgyakat.

Gr. Bethlen Gábor. † Kolozsvári tudósítónk sürgönyzi, hogy gr. Bethlen Gábor volt országgyűlési képviselő tegnap este keresdi kastélyában meghalt. Az elhunyt gróf a főrendiháznak élethosszigan finevezett tagja volt. Minthogy azonban már több cikluson át országgyűlési képviselő volt, a főrendiház ülésein nem vett részt már néhány év óta. A 60 éves főúrnak, ki a hies Bethlen erdélyi fejedelmi családnak közvetlen leszármazottjai közé tartozik, az Emke nagyon sokat köszönhet. Gr. Bethlen halála váratlanul jött. A gróf néhány nappal ezelőtt meghült és tüdőgyulladás tünetei közt megbetegedett. Kórágához Kolozsvárról dr. Purjesz Zsigmond egyetemi tanárt hívták meg, aki azonban már nem segíthetett rajta, mert Bethlen este csendesen kimúlt. Temetése ma lesz. — A képviselőházban tegnap d. e. 11 órakor Horánszky Nándor kapta az első sürgönyt Bethlen Gábor haláláról.

Az elhunyt életrajza a következő:

Gr. Bethlen Gábor 1837-ben Nagy-Szebenben született, atyja szintén Bethlen Gábor Erdélyben

több főhivatalt viselt és 1873-ban halt meg Budapesten mint curiai bíró. Tauulmányait odahaza és Kolozsvárt végezte. 1860-ban külföldre utazott és Svájcban Anlitzky lengyel ezredessel megismerkedvén, általa bevezette magát a katonai tanulmányokba. Ennek azután rögtön hasznát vette, mert lement Olaszországba és beállott közlegénynek a magyar legióba. 1863-ig harcolt az olasz egységért. Aspromouténál Gáribaldi seregével őt is elfogták Viktor Emánuel csapatai, 6 hétig volt fogoly Genuában, akkor kiszabadulván, visszatért hazájába. 1863-ban a nagy-szebeni »Landtag«-on megjelent mint követi őrök, az 1865-iki utolsó országgyűlésig pedig, mint Felső-Fehérmegye követé vitt jelentékeny szerepet, 1866-ban bejutott a képviselőházba és ott a baloldalon ült. 1869-ben megyei szolgálatba lépett és 1871-ben töltötte be Felső-Fehérmegye bírói tisztségét. 1871-ben kilépett a közpályáról és egészen 1875-ig birtokai rendezésének élt. Tisza Kálmán kinevezte Felső-Fehér és Kis-Küküllő megye főispánjává. Ezen állásáról 1890-ben leköszönt és midőn ugyanazon évben Horváth Gyula lemondása folytán g. balovásári kerület üresedésbe jött és képviselővé választott. 1892-ben M.-Vásárhely II. ker. küldte a képviselőházba, hol a nemzeti párthoz csatlakozott. Az »E. M. K. E.« elnöke volt.

* **Az ügyészségi hivatal vizsgálat eredménye.** Az egy héti tartó hivatalvizsgálatot a nagyvárad kir. ügyészségnél tegnap fejezte be Pongrácz Jenő debreczeni h. főügyész. A vizsgálat után jegyzőkönyvileg is kifejezte legnagyobb elismerését, a mennyiben mindent a legnagyobb rendben talált. Az alügyészeket egyenként is megdicsérte.

* **Waldstaden János br. tábornok jubileuma.** Az ünnep előestéjén fél tíz órakor fátyás-menet és lampion szíját volt. A Jenő herceget már jóval a kitűzött idő előtt óriási közönség lepte el, mely érdeklődéssel várta a menet felvonulását. Pont fél tíz órakor vonult fel a 43. gyalogezred zenekara lapionokkal felszerelve a hadtestparancsnokság épülete előtt. Közvetlenül utána egy csapat gyalogság vonult fel; mindegyik katoná színes lampiont tartott kezében. Ezután a katonai zenekar válogatott darabokat adott elő. Csakhamar megkezdődött az erőd- és a Rudolf-utczákban elhelyezett csapatok felvonulása, színes lampionokkal; végül a térnek miud a négy sarkán tűzijátékot rendeztek, aztán a csapatok harsogó zeneszó mellett elvonultak. A hadtestparancsnok és neje, vendégeiktől környezve, a hadtestparancsnoksági épület erkélyéről gyönyörködtek az elragadóan szép látványban. Közvetlenül ezután estély volt a hadtestparancsnoknál. Hivatalosak voltak a többiek közt: Weisz és Pokorny altábornokok, Corti tábornok nejevel és leányával, Nechwalszky tábornok nejevel és leányával, a temesvári helyőrség főbb tisztjei, továbbá Aradról Blondein Gusztáv ezredes, dandárparancsnok és Kaffka Ignác ezredes, a Hadik-huszárok parancsnoka. A jubiláló párnak igen sokan küldöttek értékes emléktárgyakat és virágcsokrokat. Az aradi közös huszárság gyönyörű fehér csokrot küldött, szalagján a következő, ezüstel kihimezett felirattal: »Az ezüst válják aranyra és gyémánttá.« A Hadik-huszárezred tisztikara, 1897, június 24. Szép csokrot küldött még a cs. és kir. 33-ik gyalogezred tisztikara, valamint Domanszky ezredes Aradról.

* **Eljegyzés.** Ifj. Krupka Károly helybeli jónevű gazdálkodó eljegyezte Rohoska Pál békés-csabai jómódu gazdász és templom-gondnok kedves fiatal leányát, Mariskát.

* **Arató rabok.** Az igazságügyminiszter azon intézkedéséről már megemlékeztünk, hogy a sztrájkoló mezei munkások pótlásául a fogházakban elzárt rabok közül akarja az erre hajlandó foglyokat, kellő felügyelet mellett aratási munkákra alkalmazni. Így a nagyvárad kir. ügyészséget is felszólította, hogy hány rabot lehet a nagyvárad fogházból felhasználni. Mint megirtuk, Lázár Márton kir. alügyész 30 rabot jelentett be arató munkára a miniszternek. Mint fővárosi tudósítónk írja, az igazságügyminiszter most körrendeletben tudatja az illető ügyészségekkel, hogy mily módzatok és eljárás mellett kell a rabokat aratásra hasz-

nálni. A körrendelet szerint a szocialista le-tartóztatottak, a nyereségvágyból eredő bűnök miatt elítéltek, ezeken kívül az egy évnél több időre elítéltek, ha fél évet még nem töltötték ki, nem bocsátandók aratásra. Az egyes ügyészségek által aratásra kijelölt rabok és a kellő számú őrszemélyzet mindég készenlében tartandók, hogy esetleg távirati rendeletre azonnal kivonulhassanak. Öröknek a legmegbízhatóbbak alkalmaztassanak. Kellő élelemmel különösen ellátandók a rabok. Az arató rabok legkevesebb 10 kr. napi díjazásban részesülnek s ha kevés az őrség, mulhatatlanul csendőrség vagy katonaság veendő igénybe.

* **Altisztek fizetés emelése.** Mint értesítünk a katonai irányadó körökben behatóan foglalkoznak az altiszti kérdés megoldásával. Tudvalevőleg azt tervezik, hogy nemcsak azoknak az altiszteknek számát szaporítják, akik szolgálati jutalékot élveznek, hanem magát a jutalékot is, mely eddig havi 17 frt 14 frt és 9 frt 40 kr. volt, havi 24, 16 és 12 frtra emelik fel. Egy másik javaslat szerint azoknak az altiszteknek jutalékot, akik tovább is tényleges szolgálatban maradnak, nem emelik fel, hanem minden kitöltött szolgálati év után megfelelő kárpótlásban részesítik őket. E célra már a jövő évi költségvetésben nagyobb összeg fog szerepelni.

* **Az ugrai véresesethez.** Az ugrai határban, S c h w a r t z Ferencz bérletén történt véres brutalitás ügyében, melynél a csendőrök a szegény becsapott mezei munkásokat oly kegyetlenül ütlegették s kettőt közülük — mint részletesen közöltük — iszonyuan megsebesítették, a vizsgálat folyik. A két ember a köz-kórházban már jobban érzi magát, de az egyik V a l á r Vaszali még mindig nincs túl a veszélyn. — Midőn az elmúlt héten a véres esetet közöltük, több oldalról hallottuk hangoztatni, hogy a l. szert. káptalan uradalmaiban is úgy járnak el a hónapos mezei munkásokkal szemben, mint amilyen eljárás az ugrai szomorú esetet előidézte: tudniillik csak öt hónap eltelté után fizetik ki az egész bért. Ezek a hírek nem felelnek meg a valóságnak, mert a káptalani uradalomban a hónapos munkások az előleg kivül az élelmet előre kikapják, a fizetést pedig minden hónap elteltével pontosan kifizetik részükre. Az első havi fizetésből 5 frtot levonnak nekik az átadott szerszámokért és ezt az 5 frtot az öt hó leteltével fizetik ki. Az arató munkásokkal szemben követett emberséges bánásmódot pedig eléggé illusztrálja a következő tény, Az idei aratásra még az elmúlt év decemberében és ez év januárjában szerződötték a munkásokat. Az uradalom intező körei azonban látva az idei rossz termést, s a j á t k e z d e m é n y e z é s ü k b ű l felhívták a munkásokat, hogy nézzék meg a vetéseket s mivel azok nem felelnek meg a várakozásnak, s keresetök a megkötött szerződés értelmében igen silány lenne, a z u r a d a l o m h a j l a n d ó r á j u k n é z v e k e d v e z ő b b t e l t é t e l e k k e l u j s z e r z ő d é s t k ö t n i. Így meg is kötötték az új szerződést Miskolczy Ferencz dr. központi főszolgabirónál. Az új szerződésben a korábban ebédrészt nélkül kikötött részlet helyett 9 részletet, azonkívül páronkint és hetenkint 60 liter gabonát és és 1 kiló szalonát kapnak. Az új szerződés szerint még ebédrészt minden 100 kereszt után egy keresztet ad az uradalom. Ez az eljárás az igaz csökkenti az uradalom jövedelmét, de emberbaráti eljárás.

* **Nem kell több patika.** Nagyvárad város közegészségügyi bizottsága tegnap délután két ügyben ülésezett a városházán. Jelen voltak: dr. Grósz Albert elnök, ifj. Rimler Károly, dr. Hoványi Ferencz, Guttmann József, dr. Rednik József, Busch Dávid, dr. Munk Béla, dr. Kutiák Ágoston, dr. Baróthy Ákos, Nyiry György, dr. Kornstein Lajos, Heringh Sándor, és Szüts Dezső. — Az első tárgy Gáspár Adolf kérvénye volt, a melyben kéri, hogy a Bémer-téren, vagy a Szt. László-tér és Kert-utca sarkán gyógyszer-tárt nyithasson. A kérelmet elutasítani véleményezi a szakkbizottság mert a gyógyszer-tár-

szükség nincs s az a meglevőket veszélyeztetné. A kapitányi hivatal Sonnenvirth Lipótnak telep engedélyt adott Csillagvároson egy nyersbört szárítót telepre. Ez ellen az I. sz. káptalan és a közvetlen szomszéd Dobos G-né fellebbezést adtak be. A szakbizottság méltányolta különösen a szomszéd által beadott fellebbezés indokait s az véleményezi a tanácsnak, hogy a telepengedélyt ne adja meg, hanem a legrövidebb idő alatt a város határában kint jelöljön ki területet a hova az összes nyers bőr szárítókat kitelepítik. Ideje volna már!

* Közgyűlés. A nagyváradai kereskedelmi csarnok rendes tagjai ezennel felkéretnek, hogy a f. évi július 4-ik napján d. u. 4 órakor a társulat nagytermében tartandó rendes közgyűlésen megjelenni sziveskedjenek. A közgyűlés tárgyai: 1. Évi jelentés, 2. A biharmegyei kereskedelmi ipar- és terményhitelbank átirata Jókai Mór összes műveinek ajándékozása tárgyában. 3. Az egyet 1896. évi zárszámadása. 4. Egy alelnök nyolcz választmányi tag és három számvizsgáló választása. Nagyváradon 1897. június 25-én Beismann Mór elnök, Váradai Mór titkár.

* Fizetés leszállítás Derecskén. A mai világban, midőn az irnoktól felfelé minden tisztviselő fizetésemelésért folyomodik, szinte különösen hangzik, hogy akadjon ember aki azt mondja hogy sok a fizetés: le kell szállítani. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy azt, hogy sok Lehoczky József és társai Derecskei polgárok mondták, kik azt indítványozták hogy a derecskei községi tisztviselők fizetését le kell szállítani, van olyan ember a faluban, ki ingyen is elvállalja a pennarágást. A miniszter azonban tegnap érkezett leiratában tudatta Derecskével hogy a fizetés leszállítást nem engedi meg.

* A negyedik ékszer tolvaj. A csendőrség erélyes nyomozása tegnap ismét kézre kerített egy asszonyt, kinek nagy része van, a fugyi-vásárhelyi ékszer lopásban. Lakatos Marinak hívják s Rostás Antallal élt vadházasságban. Fugyi-vásárhely alatt fogták el a 17 éves ezigány leányt, ki tettét mindjárt beismerete. Körülbelül 20 forint kézpénzt találtak nála. Átkisérték az ügyészséghez.

Felkérjük előfizetőinket kiknek előfizetése június végén lejár annak mielőbbi szives megújítására, nehogy a szétküldésben fennakadás történjék.

* Jó correpetitor. Correpetitornak ajánlunk a nyári szünidőre helyben gymnksumi, vagy elemi iskolai tanuló mellé egy jeles képzettségű papnövendék. Bővebb felvilágítás lapunk szerkesztőségében kapható.

Egy kiváló fontossággal bíró ügy.

A tudott dolgok közzé számítható esemény az, hogy a város tanácsának előterjesztésére a május hóban meg tartott közgyűlés a szakirányú ipar iskola a segéd munkások továbbképző szaktan rajz folyama, és az alsóbb kereskedelmi iskolák együttes tanodai bizottságát előterjesztés szerint 40 tagból megválasztotta.

A megválasztás ellen senkinek kifogása nem volt s a felolvasott névsor egy hangulag a közgyűlés által tudomásul vétetett: és mégis a tanoncz tartó kereskedők részéről elégedetlenséggel találkozunk, s tényleg a kereskedőkre sérelmes is mert a bizottság a kereskedők meghallgatása nélkül lett össze állítva. A következő egyénekből: 20 iparos: 8 tanár 4 kereskedő: 3 ügyvéd 3 városi hivatalnok: 1 gyáros: 1 kamarai 1 segély pénztári titkár: tehát a nagyon közlelő érdekelt kereskedők a bizottságban igen kis szám arányban vannak képviselve. Ez képezi a kereskedők jogos sérelmét, melyet a tanács elhamarkodva intézettel el a város közgyűlésével.

Ez azonban a sérelemnek csak egyik oldala, mert a sérelmek tömeges sorozata most bonyolódik. A tegnapi lapokban már egy rész az ellen szólalt fel, hogy az ipar iskolához csatolt kereskedelmi tanoncz iskola ily módoni át tétele és a felsőbb kereskedelmi intézettől való átvétele nem tekinthető befejezett tény-

nek, mert mint mondják még ahhoz másnak is van szólási joga.

Azzal azonban a kereskedők, hogy az oktatást a város vette kezelése alá nem csak, hogy nem törődnek, sőt azt szivesen veszik, mert azt a reményt táplálják, miszerint az eddig fizetett 10 frt évi tandíj végkép töröltetni fog s ők is évi 1 frt beiratási díjjal fognek fizetni mint az iparosok.

S ez nagyon természetes is, mert eddig a város Propper urnak az alsóbb kereskedelmi oktatás keresztül vételért 1500 forint évi segélyt adott. Ha tehát az iskola most a város kezelése alá kerül az eddig fizetett 1500 forintból, a beiratási 1 forintokkal a tanerők fentantkrthatók. Ez annál is inkább keresztül vihetők tartják az érdekeltek, mert a legújabb miniszteri rendelet állítólag az alsóbb kereskedelmi iskolák tananyagát oly formán változtatta meg, hogy több magasabb képesítési tantárgyat az újabb oktatásból ki szakított. S így ezen számítás szerint ezentul a kereskedő tanonczokat ugyan azon helyiségben ugyan azon tanférfiak taníthatják, akik az iparos tanonczokat oktatják.

Ezen alapon tehát igazuk van a tanoncz tartó kereskedőknek, ha a magas tandíj fizetése alul magokat felmenteni szándékoznak, hisz ők is fizetik az iparoktatási 2% városi adót.

A fent elmondottak részben csak a kereskedők sérelmeit képezik, mert alulirotnak a bizottság összeállítása ellen, mivel abban 20 iparos foglal helyet, kifogásom csak annyi van, hogy az ildomosság a tanács részéről azt hozta volna magával miszerint az 1500 iparost képviselő ipartestületet szólította volna fel arra, hogy adjon véleményt, mely tagok volnának legal-kalmasabbak a bizottsági tagságra. De mert oly érdemes iparosok lettek az állásra megválasztva, melyek a testület büszkeségét képezik, abban örömmel beleegyeztem.

Amde ezen bizottság nevében ezennel tiltakozom azon eljárás ellen, hogy a bizottság érdemleges megállapodása hiányában, már most a tanári állásokra pályázat lett a lapokban közzé téve.

Hisz a bizottság jogköréhez tartozik az oktatási órarend megállapítása is, és e tekintetben határozat még nem hozott, sem az iparos, sem a kereskedők részéről, már pedig én az iparosok érdekében azt a határozatot, mely eddig divott, fenttarthatónak nem tartom, hogy iparos-tanoncz többször mint hetenkint 2-szer elvonassék a műhelytől.

De tudatával bírok annak is, hogy a kereskedők is oly órarendet kívánnak megállapítani, mely anélkül hogy az iskola hátrányára válnék, üzletük is tekintetbe vétessék, mert a közszellem és a közművelődés emelkedése kívánatos ugyan a kereskedő és iparos tanonczoknál; de talán ez is megszívlelendő közki-vánalom, hogy a tanoncz a műhelyben, ugy a kereskedésben is kellő kiképzést nyerjen.

Ennek alapján tisztelettel felkérem Ragány János ipartanodai biz. elnököt. Sziveskedjék lehetőleg rövid idő alatt az iskola-bizottságot együttes ülésre összehívni.

Kelt Nagyváradon, 1897. június 26.

Bertsey Byörgy.

TANÜGY.

Iskolai értesítők.

— A múlt tanév. —

A tanév befejeztével miut eddig minden évben, ugy az idén is, erre az időszakra egy új rovatot nyitunk meg lapunk hasábjain, közölni fogjuk a hozzánk beküldött értesítők alapján a mi nagy vidékünk ismertetését.

A 1896/97 iskolai évnek vége. A tudományszomjas ifjuság mint egy nyüzsgő mheraj szét oszlik az egész országban, hogy a két hónapi szünidő alatt erőt gyűjtve kezdjen újból a tanuláshoz. Lássuk most, hogy a múlt évben mit végeztek az iskolák falai közt.

A tegnapi postával két értesítőt kaptunk:

A belényesi állami leányiskola értesítője. Biharmegyének leguagyobb állami leány iskolája, a belényesi az első, mely kiadta s beküldötte hozzánk értesítőjét. A lefolyt tanév-

ről szóló értesítő arról tanakodnia hogy ez évben ez az iskola, melyre a nemzetiséget lakta vidék ezen góczpontján oly nagy szükség van, erősödött, de sajnos, nem fejlődött. pedig erre is éppen oly nagy szükség lenne. Igaz, hogy a mostani tanév kezdetén Pável Mihály g. szert. püspök Ó exelentiája pazar bőkezűséggel internussal egybekötött pylgári leányiskolát emelt de annak tannyelve román. Annál nagyobb szükség lenne az állami leányiskolának polgári iskolával való kiegészítésével. Erre azonban az államnak nincsen pénze, valamint nincs pénze annak a 28 elemi iskolának és 40 kisededovóval a létesítésére, amit a törvény szerint még létesíteni kellene nagy Biharországban. Pedig a budget — papiroson felesleggel záródik.

Az 1896/7-iki tanévben 179 tanítványa volt a belényesi állami leányiskolának. Közülük vallásra 42 r. kath., 28 g. kath., 36 ev. ref., 24 g. kel. és 49 izraelita. A románok száma bizony nagyobb is lehetne. Az alsó három osztályban ugy látszik enyhén veszik a dolgot, mert 123 közül csak egy bukott. Annál nagyobb a perzent a felsőbb osztályokban 56 közül 8.

Dicsőretre méltó, hogy a három hazafias ünnepen (okt. 6., márcz. 15. és jan. 8.) kívül két nagy színelőadással egybekötött ünnepélyt rendezett az intézet.

Az iskola gondnoka F a s s i e Tódor év közben lemondván, helyét ideiglenesen N é m e t h József esperes-plébános foglalta el.

Ismételten minél nagyobb virágzást kívánunk ennek az állami tanintézetnek.

A szilágysomlyói r. kath. püspöki gymnázium értesítője. Ezen gymnázium, mely a nagyváradai bibornok püspök bölkező pártfogása és áldozatkészsége folytán állhat csak fenn, a lefolyt tanévben is azon tiszta kath. szellemben nevelte az ifjakat, mint eddig. A gymnázium 4 osztályát 94 tanuló látogatta, kik közül minden tárgyból jeles volt 8, két tárgyból elégtelen pedig csak 1, vallásra nézve a tanulók közt volt 22 kath. 23 izr. 28 gör. kath. 1 gör. kel. 19 ev. ref.

A gymnáziumban a minoriták tanítanak M a h a l e s i k Bónó igazgató vezetése alatt. A tanárok száma 6. A tanári könyvtár álladék 829 mű. 1122 kötet és 42 füzetben, az ifjusági könyvtáré 438 mű. A földrajzi törtérelmi s természetrajzi szertárak szinte szépen gyarapodtak.

Az intézet összes bevételei 4695 frt 12 kiadásai 6896 frt 53 kr-ra rugtak, a hiányzó összeg tehát 2201 frt 41 kr volt, melyet Schlauch bibornok fedezett saját pénztárából. Az értesítő bevezető értekezését »Melynek címe »Számolási alapműveletek egész számokkal« M a h a l e s i k Bónó igazgató írta, melyben igen vonzó modorban tárgyalja száraz anyagát.

Zárünnepély a debreczeni Svetics-intézetben. A »Miasszonyunkról« nevezett iskola-növérék vezetése alatt álló debreczeni római kath. felsőbb leányiskolában 26-án d. e. 10 órakor tartották meg a zárünnepélyt gazdag műsorral. A 30 számból álló program közlül különösen felemlítendő a következők:

»Magyarország védasszonya,« szavalta Biró Erzsike I. oszt. növ. Kőv S.: »Marsch Impromiu.« 4 kézre előadták Czajlik Róza és Mariska I. oszt. növendékek. Moszkowszky: »Spanyol tánc,« 4 kézre, előadta Pavelkó Jolán k. a. tanítványával, Schmid Selma I. o. növendékkel. »A havasi róza,« Tompa Mihálytól, szavalta Kursinszky Anna, a III. o. növendéke. »Imádság,« terzett Szabó X. Ferencztől, énekelte az intézeti zenekar. »A magyar nyelv,« Ábrányi Emiltől, szavalja Danilovits Teréz, a II. o. növendéke. Holst: »Eepagnole,« 8 kézre gyermek hangszerekkel, előadták Donogán Bella az I., Eggmann Margit, Balás Maresa, Garam Bella a II., Térey Vilma, Csicsery Margit, Czieleszky Margit, Winkler Lujza, Weinberger Margit a III., Popovits Livia, Rankay Irma, Markovits Róza és Okolicsányi Paula a VIII. o. növendékei. »A m.-ezelli bucsu,« melodráma zongora- és harmonium-kíséreltetel, írta Endrődy Sándor, zenéjét szerző Kutas Jenő, előadta Okolicsányi Paula, a VIII. oszt. növendéke.

A zárünnepélyen igen nagy és előkelő közönség volt jelen, köztük első sorban Dr. W o l a f k a Nándor cz. püspök, prépost-plébános.

A debreczeni közönség a lefolyó rövid idő alatt megkedvelte a jó nővéreket, kik oly szép eredményt tudnak felmutatni a nőnevelés terén.

Beírások a főreáliskolában. A főreáliskolában a beírások az 1897—98 isk. évre jun. 30-án, jul. 1-én és 2-án, továbbá szeptember hó első napján d. e. 9-től 12-ig az igazgatói irodában fognak végbe menni. Főlkérem azon helybeli t. szülőket, kik fiaikat a főreáliskola I. osztályába óhajtják fölvetetni, sziveskedjenek a beírásra jun. 30. illetőleg jul. 1. és 2. napján megjelenni. Nagyváradon, 1897. jun. 27. Krüger Viktor igazgató.

Óvodai ünnepély. Igen szépen sikerült óvodai ünnepélyben gyönyörködtek a szülők és gyermekbarátok tegnap délelőtt Rosenzweig Szerén óvónő Kálvária-utcai óvodájában. A szép ünnepélyen Réz Mihály felügyelő-igazgató, Bősörményi Géza óvodabizottsági elnök és szép számu előkelő tanügy barát és szülő volt jelen. A kis gyermekcsereg igen szépen énekelt, alig arasznyi csöppségek szavaltak, meséltek, olyan ügyesen, szépen, hogy a jelen voltak nem fogytak ki a dicséretből. Az ünnepély beigazolta, hogy az óvoda gondos kezében van.

Szünnidei tanórák a zeneiskolában. A »Nagyváradai Zeneiskola igazgatósága« több érdekelt szülő felkérésének engedve intézkedett az iránt, hogy a zeneiskola jelen tanévi növendékei az iskolai nagy szünnidő — július és augusztus hó folyamán is mindig előre fizetendő két—két forint havi mérsékelt díjért rendszeres zeneoktatásban részesülhessenek. Felkérnek mindazon t. szülők kik gyermekeiket a zeneiskolába július és augusztus hóban is járatni óhajtják, hogy aziránt alulirt igazgatónál: (hivatalos helyiség) Nagy Piaczter Közs. polgári fiúskola I emelet 21-ik ajtó) f. hó 27-től 30-ig naponként d. e. 10—11 óra között személyesen, esetleg a havi 2 frt. díj beküldése mellett levélelileg jelentkezzenek. Megjegyeztetvén, hogy oly növendékek is felvétetnek, kik a jelen tanévben még nem voltak ugyan a zeneiskola tanulói, de a jövő tanévre beiratkozni szándékoznak. Nagyvárad, 1897 június 26-án. Réz Mihály igazgató.

A nagyváradai kir. kath. jogakadémia mult éve.

A nagyváradai kir. kath. jogakadémián a lefolyt 1896/7. tanévben összesen 171 alap- és államvizsgálat tartatott, még pedig 81 első, 51 második alap, 24 államtudományi és 15 jogtudományi államvizsgálat.

Az eredmény pedig a következő volt: 17 jelölt (9.34%) kitüntetéssel képesített, 127 jelölt (74.28%) egyszerűen t. i. egyhangulag vagy szótöbbséggel, 8 jelölt visszautasított, 19 jelölt egy-egy tantárgyból pótvizsgálatra utasított, együtt tehát 27 jelölt (15.78%) nem képesítettnek találtatott.

Kitüntetéssel tették le az I. alapvizsgálatot: Balázs Gergely, Jacob János, Juricskay Aurél, Krüger Aladár, Lukács Imre, Obadeán Pál, Popovits Miklós, Szolnok Jenő és Weisz Ignác.

A II. alapvizsgálatot: Haday Gyula, Hegyesi Pál, Hüttel Károly, Moldoványi Gyula, Orley Dénes, Pap Tivadar, Szepessy Elemér Orbán és Wertheimstein Henrik joghallgató urak.

Kelt Nagyváradon, 1897. jun. 26-án.

Dr. Bozóky Alajos

kir. tanácsos, igazgató.

A nagyváradai ipariskola vizsgái.

A nagyváradai ipariskolákban a tanévet bezáró vizsgálatok mind a közismeretből, mind szabadjézi, mértani és szakrajzból ma, f. hó 27-én nyernek befejezést.

Sokkal jelentőségtejjesebb tanügyi mozzanat ez, sem hogy lapunkban is meg ne említenők.

A ki tudja, mily nagy akadályok ütköztek az ipariskolai ügyek rendezésébe, mennyi utánjárás, böles körültekintés és ügyszeretet kellett ahhoz, hogy az ipariskolai tanulók elméleti ismerete gyarapodjék, szóval, hogy az ipariskolák teljes intézményében rend és eredmény mutakozzék, az a tanári testület becsületes munkáján kívül az iparhatóság ügyszerető el-

nőkeinek és különösen két buzgó tanférfinak dr. Tóth Mihály- és Szűcs Izsónak fog teljes elismerést és dicséretet szavazni. Az előbbi kitűnő erélyvel kezdte meg a rendet és fegyelmet, az utóbbi pedig, mint jelenlegi igazgató, hasonló szellemben folytatja és páratlan buzgalomával már eddig is országosan elismert tekintélyt szerzett a nagyváradai ipariskolának.

Megemlítjük még, hogy ugy a közismereti mint a rajz osztályok vizsgálataira kiküldött elnökök jelentései szerint minden osztályba dicséretes, jó eredményt mutattak fel az ipariskolai tanulók.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

Essex gróf.

— Jászay Mari második fellépte. —

Laube Henrik egy hatásos jelenetben gazdag tragédiájában lépett tegnap fel másodszer a nemzeti színház kitűnő tragikája, habár a darabban külső sikere nem is volt oly zajos, mint első nap, mégis bensőbb volt az a hatás, melyet a közönségre gyakorolt, mert az Essex grófban sokkal realiztikusab érzelmei kifejezését interpretálta, melyek mindig tartósabban hatnak a kedélyre, s melyek épen ezért is nem keltene az emberben nagyon zajos tetszésnyilvánításokat.

Essex grófban a megcsalt nő bosszúja van karakterizálva, ki borzasztó csalódásának tudatára jövén, az első impressziók hatása alatt pokoli sugallattól ösztönözve keserűvé tudja tenni a másik szeretőnek érzelmeit is, főképp azon nőre nézve, ki tulajdonképpen az igazi kedves, mert a hites feleség.

Ez a szerep mintha csak Jászay számára íródott volna. Erzsébet királynő fenséggel telt alakját, ki azonban királynői volta daczára az emberi érzelmei örökös behatása alól nem tudja magát kivonni, mert ő is husból és vérből van, olyan meggyőző karakterizálással, arczminikával adta, hogy szinte a londoni Westminster palotában képzeltek magunkat, hogy tanui legyünk egy királynő tragédiájának.

Főképp az a finoman pointirozott mimika az, melyben Jászai sikereinek főtükke rejlik. Arcza mindig azokat a vonásokat ölti fel, melyeket a kebelben uralkodó érzelmei a való életben önkéntelenül is oda varázsolnak az emberi ábrázatra.

Az a hideg merevség viszont, melynek az örökös czeremóniák közt elő királynőnek alakjáról természetszerűleg le kell ríni, mindig kellő korlátok közé tudta szorítani a hirtelen nagy erővel kitörni akaró szenvedélyeket.

Jászai realiztikus, de a való élet őseredeti megnyilatkozásait művészi alakításban mutatja be. Ezért lett nagy művésznő, ezért ragadja el a publikumot.

Az előadás is igen összevágó volt, egyes apróbb malheurokat leszámítva, különösen Tompa (Essex gróf) keített nagy hatást a negyedik felvonás azon végső jelenetében, midőn Essex gróf egy ország jelenlétében megszegyenítve a királynő által, vad indulatainak kifejezést engedett s lázadásra ragadtatja magát.

P. Adorján Berta az Essex gróf ne-jének szerepében Jászai mellett is sikert ért el mi bizonyára nagy érdeme neki tekintve, hogy nemcsak a közönség figyelme összpontosult Jászaiában, de a nagy tragika a darab főszerepét is adta s így a mellékszerepekben hatást elérni nehéz feladat volt.

Szendrei, Hegyessi, Csátár, Balla, Lubrinez iparkodtak az est sikerét emelni. A vendégszereplő művésznő lebilincselő játékának hatása nagyon meglátszott rajtuk is s egy-egy hatásosabb jelenetnél, arczukról szintén visszatükröződött, hogy Jászait ők bámulják leginkább tudván megítélni mi az a művészi játék.

A teljesen zsufolt ház közönsége lassan melegedett fel (bár bent a szinkörben pokoli hőség volt) a tapsolásra, de annál jobban pótolta azt később.

A csodálatos képen csaknem teljesen üres orchesterből, mely szinte nézőtérnek volt átalakítva, az első felvonás végén gyönyörű virágcsokrot nyújtottak fel a művésznőnek, kit azután 4-5-ször a lámpák elé hívtak.

Vendégszereplések a nagyváradai szinkörben. A jászai Mari vendégszereplése volt a nyitányon azon számos kitűnő művész felléptének, kik az idei szezon folyamán a nagyváradai közönséget művészetükkel gyönyörködtetni fogják. A jövő hét folyamán Gyöngyi Izsó, a »Vigszínház« tagja fog fellépni az »Uj honpolgár«, »Eljen a kis iparos« és »Egy dalárda ünnepély viszontagságai« című darabokban. Gál Gyula a jövő hó közepe táján fog fellépni a Gerolamo Rovetta nagyhatású színművében: a »Becstelének«-ben, további az Árendás zsidó, Pálinka, Notre-damei toronyőr, Otthon, Csaly meg édes és XI Lajos című darabokban. Azután a Vizváry család 3 tagja: Vizváry Gyula és neje meg Vizváry Mariska fognak lejönni Nagyvár dra. Végre Fáy Szeréna, kit Leszkay állítólag szerződöttetni akar, Dolly Emma, Fenyvessy Emil és Ujházy Ede vannak felvéve a programba, kik valamennyien a fővárosi művészvilág kitűnőségei s legnagyobb részben Nagyváradon folyt le legelső szárnypróbálgatásuk s innen elindulva lettek országos hírű művészek. — Mint megdöbbenéssel látjuk a programba. »A csalj meg édes« című pikáns bohózat előadása is fel van véve. Ez a vigjáték, melyhez képest a napokban előadott erkölcstelen irányzatú »Helyettes« valóságos classicus darab számba megy, a legaljasabb trágárságokkal telt szeny mű, melynek színrehozatala ellen a jóízű közönség nevében eleve is felemeljük tiltakozó szavunkat. A nagyváradai szinkör elvégre is nem egy tizedrangú orfeum.

A »diplomás kiasszonyok« sikere. Tegnap került szinkör először a fővárosi nyári szinkörben Kövessi Albert új darabja: a »Diplomás kiasszonyok« a melyet a fővárosi kritika igen kedvezően fogadott. Kövessi szerencsés ember, amihez nyul, mind aranyvá válik a kezében. Mint színész és komikus épen a leghálátlanabb szerepekkel érte el mindig a legzajosabb hatást, mint színigazgató a legrosszabb állomásokon is kincseket szerzett és mint színműrő a legegyszerűbb eszközökkel is mindig a legnagyobb sikert aratta.

Az új darabról a »B. H.« a következőket írja: A nyári szinkörök kipróbált szerzője, Kövessy Albert az idén a Budai Nyári Színházban küldte szinkörre legujabb termékét, a »Diplomás kiasszonyok«-ot, mely olyan, mint Kövessy eddigi darabjai: egy aktuálisához fűződő mulatságos történet, a melyben ezer mindenféle bohókás ötlet, szituáció, tréfa, van, sőt darab is. Az aktualitás ezuttal Wlassics kultuszminiszter reformja, a leány-emancipáció, a történet, két szerelmes pár küzdelme az oltárig. Ezt tarkítják a jövő századból megjósolt jelenetek, nőorvosok, ügyvédek és tanárok, női kongresszus, cirkuszi alakok, kikapós férjek s egyéb járuléka a nyári bohózatoknak. A közönség igen jól mulatott, minden szinkör hatást, mókát és dalt kacagással és tapsal honorált s a főlvonásnak végén kihívta a szerzőt. Az előadás legnagyobb részében igen jó volt. Hahnel Aranka példál olyan színésznő, a ki diszére és hasznára válnék bármely fővárosi szinkörnek, Margó Zelma érdekes volt, Kapossy Józsa szépen énekelt, Csige Böske kedvesen pajzánkodott. A férfiak közül Kovácsé es Ligetié lehet első sorban a dicséret. Jók voltak Bónis, Thury, Körmeny és Szarvasi.

A jövő heti műsor. Tekintve a közönség rendkívül nagy érdeklődését, melylyel a Jászai-előadások iránt viseltetik, az igazgatóság még 3 darabra nyerte meg a kitűnő művésznőt. Kedden ugyanis Jászai még a »Stuart Mária«-ban, szerdán pedig »Niobe«-ban, csütörtökön végül az »Idegen nő«-ben fog fellépni. A három Jászai estére a jegyek hétfő reggeltől válthatók a színházi pénztárnál. A további műsor még nincs megállapítva, azt csak a keddi számunkban közölhetjük az igazgatóságtól vett értesítés szerint.

Heti műsor.

Hétfő: Borgia Lukréczia.

Kedd délután: Nőemancipáció. Este: Stuart Mária.

Szerda: Niobe.

Csütörtök: Idegen nő.

Igazságszolgáltatás.

A **Dunkel örökösök pere.** Régebben nagy port vert fel a Dunkel örökösök pere Nagyváradi városa ellen, a melyet az örökösök elvesztettek. **Dunkel Dénes** Dezső engedményese: **Mogyorós János** és **Dunkel Augusta Gizella** férj. **Kádas Imréné** újabb kártérítési pert indítottak id. **Dunkel Ferenc** és **Nagyváradi városa** ellen 7667 frt 30 kr s járulékaik erejéig. A kir. törvényszék polgári tanácsa nem rég foglalkozott a perrel, s azt dr. **Kepes Miklós** bíró referálta. A törvényszék akként ítélte, hogy köteles első sorban id. **Dunkel Ferenc** ennek igazolt vagyontalansága esetén **Nagyváradi városa Mogyorós Jánosnak** 2630 frt 92 krt és **Dunkel Gizella** férj. **Kádas Imréné** részére szintén 2630 frt 92 krt, továbbá 165 frt 75 kr perköltséget fizetni. A többi követelésekkel felpereseket elutasították. Id. **Dunkel Ferenc** tudvalevőleg teljesen vagyontalan s így az összesen 5428 53 kr összeget **Nagyváradi városának** kellene megfizetni azonban a város képviselőjében **Dus László** főügyész megfellebbezte a törvényszék ítéletét.

Az igazi apa.

— Végtárgyalás. —

Érdekes bűnpörrel foglalkozott tegnap a kir. törvényszék.

Egy nő volt a bűn oka, aki megcsalta az urát, és az az ember pedig, akiért hűtlen lett az urához, a világra bocsátotta gyalázatát.

Ezért veszték össze, néhány lövés is öldördült, aztán egy hatalmas verekedés befejezte az esetet, mely méltán helyet foglalhatna bármelyik népszínműben.

A tárgyalás **Nagy József** törvényszéki bíró elnökielte alatt lett megtartva. A védelmet **Szokolay Tamás** és **Rádi Odón** a vádat pedig **Korn Lajos** terjesztette elő.

A falu szája.

A múlt év június havában Tótteleken az a hír terjedt el, hogy **Janota András** bírót azt mondta több ember előtt, hogy a **Pazulik Józsefné** fia, az övé és nem a **Pazulik József**é. Az eféle hír természetesen rövid idő múlva elterjedt a faluban.

Pazulik Józsefnek is a fülébe jutott, mire felkereste **Janota Andrást** és kérdőre vonta. **Janota** dühében kétszer rálőtt **Pazulikra**. Az egyik lövés a kezén találta **Pazulikat**, aki dühében haza rohant és fiával együtt tért vissza. **Nádpálya** volt náluk és véresre verték az **igazi apát**.

Mindhárman vádlottként szerepeltek a tegnapi végtárgyaláson, melyen több mint husz tanút hallgattak ki.

Én vagyok a hibás.

A legutolsó tanu maga **Pazulikné** volt. Betegen vánszorgott be az ajtón s nem bírt állani a törvényszék előtt, mire az elnök székét hozatott neki.

Az elnök kérdésére, hogy kit tart ebben a dologban a legnagyobb hibásnak, könnyezve mondta:

— Én vagyok a hibás egyedül. Ha én nem csaltam volna meg ez öregemet, nem történt volna meg a baj.

Öszintén bevallotta hogy, már huszonöt év óta tart a viszonyuk **Jonatával** s ebből a viszonyból származott a »Pista» fiuk aki megilletődve ült a vádlottak padján. Olykor olykor könnyezett is nem tudni miért, Talán az anyját siratta, aki harmincznégy évig bolondított egy embert aki reá nézve idegen vagy azért talán, hogy nem atyja az az ember akit sokáig annak hitt s hogy megverte az igazi apját. Tény az hogy nagyon sok oka volt a sirásra.

Az anya meg talán gyűlölt, hogy tlyen valamást kénytelen tenni az édes fia előtt,

Új tanuk.

Korn Lajos ügyész, a tanuk kihallgatása után, indítványozta még néhány új tanu ki-

hallgatását. A törvényszék helyt adott a vádhatóság indítványának és a tárgyalást elnapolta.

MULATSÁG.

A „48-as Népkör“ nyári mulatsága. A nagyváradi 48-as Népkör nyári mulatsága f. évi július hó 11-én vasárnap fog megtartani a **Karger Sándor** »Hegyaljához« címzett Kis kut utcai nyári mulató helyiségében, melyre a meghívók rövid időn kifognak hordatni. A rendezőség mindent megtett arra nézve, hogy a mulatságban résztvevők igényei minden tekintetben kielégjenek elégtve.

Gondoskodott a rendezőbizottság arról is, hogy kedvezőtlen idő miatt ne kelljen a mulatságot elhalasztani, és így ha jó idő lesz, a szabadban, ha pedig rossz idő lesz, fedett helyiségben fog megtartani a vigalom. Ugyan azért előre is felhívja a mulatság kedvelők figyelmét a rendezőség.

REGENY-CSARNOK.

P R A D A.

Fordította K. G.

54.

A lányka levelei telve voltak **Vilmos** dicséretétől kitől majd ezt majd azt tanulta; **Leonora** tanításáról mindannyiszor hallgatott.

Ah! mily nagy volt **Daisy** öröme, mikor **Vilmos** újra használatba vette mankóit, mikor a próba lépéseket tette, el nem ment volna mellőle, ágaskodott, hogy **Vilmos** rátámaszkodjék aztán mindég kérdezte olyan könnyen jár-e mint az előtt?

— Igen gyermekem! — felelt **Vilmos** — sőt most erősebb vagyok mint azelőtt.

Az első lépések azonban nagy fájdalmat okoztak, fájdalmasan vonogatta száját, a nélkül hogy tudta volna. **Daisy** mihelyt észrevette könyezett.

— Nagyon, nagyon fáj? Mikor lesz jobban? **Daisy** szívesen eltűrné a fájdalmat, csak ne látná a jó urat szenvedni.

— Ah szó sincs róla — szólt az, miközben mosolygott — érzékeny vagyok én is mint minden férfi.

— Nem! Ön nem érzékeny — igazította ki — hanem nagyon is türelmes, hogy a nők tanulhatnak öntől.

— **Daisy** egészen büszkévé tesz ez dicséreteddel! — felelt nevetve.

E tavasz a körülményekhez képest nagyon boldog idő volt **Vilmos** életében. Igazi élvezet volt számára, hogy szép napokon kint ülhetett a gyönyörű kertben, míg kis barátja mindég vele volt nagy örömmel fecseggve mindenről, mi szívet lelkét fejlesztette, nemesítette.

Néha kézimunkával foglalataskodott, mit **Leonorától** tanult. **Vilmos** felszólítására nagyon csinos dolgokat készített **Vilmos** számára, s mindég többet akart tudni, hogy több ajándékot készíthessen. Mikor **Duin** aisszonytól hallotta hogy még nagyon sok dolog van, mit férfiaknak lehet adni, ugrált örömben.

— Ez a gyermek tökéletesen beléd szeretett — gunyolódott **Leonora** — csak a szerelem képes valakit így átalakítani ördögből angyallá csinálni.

— Szégyeld magad **Leonora!** — utasította **Vilmos** rendre homlokát összeránczolva — ahhoz te értesz! Igazán rossz akarat, gonoszság kell hozzá, hogy a jó változást ilyen alantas oknak tulajdonítsd.

— Nem érted a tréfát te javithatlan erkölcsprédikátor.

Májusban **Outó** azt írta hogy az öreg báró végét járja e kérdéssel adta át a levelet **Leonorának**:

— Nem gondolod, hogy ez Isten ujjá, hogy **Ankeloóba** térjünk vissza? **Daisyval** már annyira haladtál hogy nem lesz rám többé szűséged.

— Ez mind igaz — szólt **Leonora** olyan kifejezéssel, mintha **Daisy** átalakulását egyedül

ő eszközölte volna — de azt nem látom át, hogy mit akarsz a báróval.

— Ilyen öreg korban azt hiszem csak igényt tarthat arra hogy gyermekei közül valamelyik vele legyen, adtán meg mindég el kell készülvén lennünk a legrosszabbra.

Az igaz, hogy nem tehetek annyit mint egy lány, de mégis, legalább elbeszélget velem ha ugyan azt kívánja.

— Igen ha azt kívánja.

Vilmos nem szólt többet, a hideg számításu testvér, az ezüst szívu leány folyton folyvást idegenebb lett előtte; összehasonlította **Daisyval** kinek szívében a forró részvét igazi kinccses bányája volt elrejtve és így a hasonlítás a **Leonora** kárára történt.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

Az angol királynő jubileuma.

Budapest, június 26. (Saját tud. távirata.) **Portsmouthból** távirják: Az admirális a külföldi és az angol tengereszek tiszteletére tegnap este a városházán diszlakomát rendezett, melyen **Henrik** porosz herceg is részt vett. **Goschen**, az admirális első lordja, a ki az asztalfőn ült, a királynőre mondott felkészöntőt, melyet nagy lelkesedéssel fogadtak. A zenekar a nemzeti himnuszt játszotta. Erre **Goschen** nagyobb beszédben a külföldi tengerésztiszteket köszöntötte föl, melyben hangsúlyozta, hogy a jó tengerész tulajdonságai minden országban egyformák és azok a barátságot az összes tengerésztisztek között elősegítik. **Pfaun** báró osztr. altengernagy válaszában csodálatát fejezte ki Angolország tengerészetének kiváltsága felett, mely azzal az elhatározásával, hogy utolsó csepp csepp hullásáig küzd, több század év óta uralkodni tud a tengeren. Mi külföldi tengerésztisztek — szólt a báró, — tudjuk, hogy a mostani nemzedék nem vesztette el az elődök szellemét és hogy az képes a britt nemzet hagyományait megőrizni. Az altengernagy azután a britt tengerészet egészségére üritett poharat. **Henrik** porosz herceg lelkes hurrat kiáltott a britt tengerészetre, melyet a jelenlevők ép oly lelkesülten visszhangzottak.

Budapest, június 26. (Saját tud. távirata.) **Londonból** távirják: Az összes idegen hercegek, köztük **Ferenc Ferdinánd** is, valamint a nagykövetek is, tegnap este **Lanstowne Márki** hadügyminiszternél ebédelték és azután a **Westminiszeri** hercegnőnél rendezett bálba mentek. Fényes sikerült.

A siami király Budapesten.

Bécs, június 26. (Saját tudósítók távirata.) A siami király ma d. e. 11 órakor indult különvonaton kíséretével fővárosunk felé. A **Hungáriában** fog lakni.

Budapest, június 26. (Saját tud. távirata.) A siami király délután 4 órakor nagy kísérettel **Budapestre** érkezett. — Az exotikus uralkodót a pályaudvaron br. **Bánffy** s a többi méltóságok fogadták. — A király a pályaudvarról egyenesen a »Hungária«-ba hajtatott.

Katonák az aratásnál.

Budapest, június 26. (Saját tud. távirata.) A budapesti hadtestparancsnok az aratás tartamára a veszélyeztetett helyekre egy-egy század katonát rendelt.

A Tarnóczy-ügy végtárgyalása.

Budapest, június 26. (Saját tud. távirata.) A törvényszék ma csak déltájban fogott hozzá **Tarnóczy Gusztáv** bűnperének a folytatolagos

tárgyalásához. A különben is hosszúra nyúlt tárgyalást ma csak az hátráltatta, hogy az ítélő-tanács elnöke Tóth Ernő kir. t. bírónak délelőtt egyéb dolga volt. Megnyitván zsufoolt teremben elnök a tárgyalást, jelenti, hogy tanukat fognak kihallgatni, akiktől pótvallomást kell kivenni. Friedmann B. védő bemutat egy-néhány az ügyre vonatkozó írást, ezek közt valami kivonatot. Tárgyalás folyik.

A stockholmi ujságíró kongresszus.

Budapest, június 26. (Saját tud. távirata.) Stockholmból távirják: A város az ujságírók tiszteletére egy kertti vendéglőben tegnap este fényes ünnepélyt rendezett.

A görög-török béketárgyalások.

Budapest, jun. 26. (Saj. tud. távirata.) Athénből táviratozzák: A béketárgyalásokról kedvezőtlen hírek érkeznek. A hadi kárpótlás legalább 4 millió forintot fog kitenni. Azok a hatalmak, melyeket Görögország pénzügyi viszonyai érdekelnek, valószínűleg Görögország összes államadóságának ellenőrzését fogják ajánlani. A határkiigazítást oly módon oldják meg, hogy 2 km. területet és egy ozmán falut Törökországhoz csatolnak. Törökország azt akarná, hogy új falut adjanak neki, Salisbury kijelentette, hogy Törökország területet nem kaphat.

Közönség köre.

Köszönet nyilvánítás.

A nagyvárad takarékpénztár igazgatósága az intézet 50 éves fennállásának alkalmából szíveskedett a nagyvárad ipartestület elagott iparosai menháza alapjára 1000 frtot adományozni.

Ezen humánus célra tett jóakaratu kegyes adományért fogadja a mélyen tisztelt igazgatóság e helyen is elismerő hálás köszönetünket.

A nagyvárad ipartestület jótékonyági bizottsága nevében.

Nagyvárad, 1897. június 26.

Jankovich János
jegyző.

Bertsey György
elnök.

Köszönet nyilvánítás. Alólirott egyházam nevében köszönetemet fejezem ki azon szép drága két oltárvánkosért, melyekkel Pallády Viktor körös-topai nagybirtokos plebániai templomomat megajándékozta. *Leffelholz Gyula*, plebános.

SZERKESZTŐI POSTA.

Deér Budapest. Ez is a romantikus iskola hívére vall, de nagyon előnyösen felülmúlja a másikat. Beválik. Besorozzuk a gárdába. A jövő héten mind a két kérelmét teljesíteni fogjuk.

Vidéki munkatársainkat és levelezőinket kérjük és figyelmeztetjük, hogy a lapot érdeklő közleményeiket ne címezzék szerkesztőnk nevére mert gyakran megtörténik, hogy az így címzett közlemények csak elkésve jelenhetnek meg a lapban. Másrészt pedig a nyár folyamán rövid időre el is fog utazni szerkesztőnk. Ezuttal is ismételtten kérjük munkatársainkat és levelezőinket, hogy mindenről idejében pontosan és kimerítően tudósanak bennünket.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Ma két előadás.

Bérlet 55-ik szám.

Bérlet 55-ik szám.

Páratlan.

Páratlan.

Nagyvárad, 1897. évi június 27-én,

az arad-nagyvárad színtársulat által.

Bérletszűnet.

Bérletszűnet.

Délután fél 4 órakor, félhelyárral:

ANGYAL BANDI, A PUSZTÁK KIRÁLYA.

Eredeti népszínmű.

Kezdeté délután 4 órakor, vége 6-kor.

Este fél 8 órakor rendes helyárral:

PAULAYNÉ ADORJÁN BERTA urnő

a nemzeti színház művésznőjének felléptével.

Felhő Klári.

100 frtos pályadíjat nyert népszínmű

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap hétfőn, felemelt helyárral:

Jászay Mari urnő felléptével.

BORGIA LUCRÉZIA.

Tragédia.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Eladó ház

Péczelen Budapest mellett.

Vasuti fővonalon, villamos vasúttal, nagy nyaraló telepen. Két udvar, szőlő, erdő.

Uj épület.

Értekezhetni: Szöllősy Gábor urnál

Péczelen, Temető-utca 27.

A ház egy másik váradi házért vagy birtokért cserébe is adatik.

Minden arcz

173 2-4

szép lesz

és szép marad *Ráth Károly* következő *Ideal-Toilette különlegességeinek* használata folytán u. u. Liliom rizspor, folyékony ajkpirosító, arany cème, Glycerin, tejszappan, olaj-benzoc szappan legfinomabb illatszerek stb.

A világhírű RÁTH-féle

Arcz-massaga készülék önhasználatra. Az arcz szépítésére egy drb ára 6 frt 50 kr. Készülék a testnek önmassirozására. Az egészség ápolására, védelmül a köszvény és reuma ellen, kövérség ellen és szép alkat nyerésére nők számára darabja 4 frt.

Árjegyzéket valamint »A bőr ápolása« című könyvecskét ingyen és bérmentve küldi bárkinek

Ráth Károly

különlegességi üzlete szépség ápolási cikkekben,
Bécs I. Kärntnerstrasse 14.

Nagyváradon kapható: HUZELLA M. üzletében Szent-László tér.

Export-szesz-élesztő

fél kilogrammos csomag ára 12 kr.

Első minőségű Salvator-élesztő

fél kilogrammos csomag ára 25 kr.

Franco helyben Nagyváradon vagy Franco minden más állomáson gyorsáru küldés mellett ajánl

Prázsmári szesz- és sajtolt élesztő-gyár

Neustädter Károly

Prázsmár, Brassómegeye.

199-3-3

Sürgőnyezim: **Neustädter Prázsmár.**

F e l ü l m u l !
Minden eddig létezőket

Flegman Ármin

zöldfa-utcai női divatkereskedő
leszállított árjegyzéke:

Mosó voilok ezelőtt 28. 35. 40. most **15. 17. 19.**
 Ruhaszövetek ezelőtt 80. 120. 180. most **25. 40. 85.**
 Fekete ternò ezelőtt 100. 150. 200. most **45. 84. 105.**

1 vég legkitünőbb vászon ezelőtt 14 frt, most 7.20.

1 vég jó vászon ezelőtt 6 frt, most 2.75.

1 vég legfinomabb chiffon ezelőtt 10 frt most 5.10.

Szőnyeg, függöny, ágyterítők félárban
1000 drb női felöltők u. m. kabátok, gallérok, köpenyegek
 ezelőtt **9. 12. 16. 20. 30 frt**
 most **1. 2. 3. 5. 8 frt**

Bélésneműek diszek minden elfogadható árban
Férfi és női fehérneműek kiárusítása

193-5-10 **m i n d e n á r b a n.**

Kalotaszegi mintázott és sima vásznak 11. 14. 18. 24 kr.

